

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijski savjet

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

RJEŠENJE

**po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta Telemach d.o.o. Sarajevo, protiv
privrednog subjekta „BABIC“ d.o.o. Jablanica i privrednog subjekta „BH Telecom“ d.d., Sarajevo**

Sarajevo
decembar, 2021. godine

Broj: UP-03-26-3-011-121/17

Sarajevo: 16.12.2021. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 41. stav (1) tačka a), člana 42. stav (1) tačka a), člana 48. stav (1) tačka a), a u vezi s članom 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. i 108. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka podnesenom od strane privrednog subjekta Telemach d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, Ilidža, 71000 Sarajevo podnesen putem advokata Nihada Sijerčića iz Sarajeva protiv privrednog subjekta „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica i privrednog subjekta „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71000 Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, zaprimljenog pod brojem: UP-03-26-3-011-2/17 od dana 17.04.2017. godine, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 034959 20 U od 06.09.2021. godine, Konkurencijsko vijeće na 97. (devedesetsedmoj) sjednici održanoj dana 16.12.2021. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev privrednog subjekta „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216., 71000 Sarajevo, podnesen protiv privrednog subjekta „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica i privrednog subjekta „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71000 Sarajevo, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
2. Odbija se zahtjev privrednog subjekta „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216., 71000 Sarajevo za naknadom troškova postupka u iznosu od 6.771,60 KM (šesthiljadasedamstotinasedamdesetjedan i 60/10 konvertibilnih maraka) kao neosnovan.
3. Obavezuje se privredni subjekt „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216., 71000 Sarajevo, da privrednom subjektu „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica nadoknadi troškove postupka u iznosu od 982,80 KM (devetstotinaosamdesetdvije i 80/100 konvertibilnih maraka) u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
4. Obavezuje se privredni subjekt „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216., 71000 Sarajevo, da plati administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u «Službenom glasniku BiH», službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Ovim Rješenjem izvršava se Presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 3 U 034959 20 U od 06.09.2021. godine (u daljem tekstu: Presuda), kojom je Sud Bosne i Hercegovine uvažio Tužbu privrednog subjekta „Telemach“ d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216., 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili Telemach) i poništio Rješenje Konkurencijskog vijeća, broj: UP-03-26-3-011-89/17 od 23.01.2020. godine (u daljem tekstu: Rješenje), te predmet vratio Konkurencijskom vijeću na ponovno rješavanje.

Konkurencijsko vijeće je presudu zaprimilo dana 14.09.2021. godine pod brojem: UP-03-26-3-011-100/17 u kojoj je Konkurencijskom vijeću naloženo da u ponovnom postupku donese rješenje u ovom predmetu.

Prema članu 62. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), kada sud poništi akt protiv kojeg je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kojem se nalazio prije nego što je poništen akt donesen, te je pri donošenju novog rješenja vezan pravnim shvatanjima i primjedbama suda u vezi s postupkom.

Konkurencijsko vijeće je dana 23.01.2020. godine, donijelo rješenje broj: UP-03-26-3-011-89/17 kojim se odbija Zahtjev Podnosioca zahtjeva podnesen protiv privrednog subjekta „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica i privrednog subjekta „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71000 Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona o konkurenciji kao neosnovan i nalaže Podnosiocu zahtjeva da na ime troškova postupka privrednom subjektu „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica plati iznos od 982,80 KM, što je Podnosilac zahtjeva i izvršio.

1. Pokretanje postupka

Konkurencijsko vijeće je dana 17.04.2017. godine, zaprimilo pod brojem: UP-03-26-3-011-1/17 Zahtjev za pokretanje postupka i dana 19.04.2017. godine dopunu Zahtjeva broj: UP-03-26-3-011-2/17 privrednog subjekta Telemach d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, Ilidža, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili Telemach) podnesen putem advokata Nihada Sijerčića iz Sarajeva protiv privrednog subjekta „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica (u daljem tekstu: Babić) i privrednog subjekta „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: BH Telecom) radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu Zakon).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan i uredan, u smislu člana 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog aktom broj: UP-03-26-3-011-2/17 od 26. aprila 2017. godine.

Podnosilac Zahtjeva je podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-4/17 od 03.05.2017. godine zatražio produženje roka za dostavu traženih podataka/dokumentacije, te je u međuvremenu dopunio isti i traženu dokumentaciju dostavio dana 08.maja 2017. godine podneskom broj: UP-03-26-3-011-5/17.

Konkurencijsko vijeće je podneskom broj: UP-03-26-3-011-6/17 dana 17.05.2017. godine obavjestilo Podnosioca zahtjeva da nije razmatralo zahtjev o produženju roka za dostavljanje tražene dokumentacije, s obzirom da je u međuvremenu dostavio tražene podatke/dokumentaciju.

Podnosilac zahtjeva je dana 29.05.2017.godine podneskom broj: UP-03-26-3-011-7/17 dostavio dopis RAK-a koji se odnosi na predmetnu problematiku.

Kompletiranjem Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, broj: UP-03-26-3-011-8/17 dana 06. juna 2017. godine.

2. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekti Telemach d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, Ilidža, 71000 Sarajevo kao Podnosilac Zahtjeva i privredni subjekt „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica i privredni subjekt „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71000 Sarajevo kao protivne strane.

2.1. Privredni subjekt Telemach d.o.o. Sarajevo, Džemala Bijedića 216, Ilidža, 71 000 Sarajevo

Privredni subjekt Telemach Društvo za pružanje usluga u oblasti telekomunikacija d.o.o. Sarajevo, ulica Džemala Bijedića 216, Ilidža, Sarajevo, registrovan je kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem: 65-01-0620-08, čiji je osnivač BOSNIA BROADBAND S.a.r.l. iz Luksemburga i sa upisanim osnovnim kapitalom od (..)**¹ KM.

Pretežne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Telemach su pružanje usluge distribucije televizijskog programa /signala, pružanje internet, usluge fiksne telefonije itd.

2.2. Privredni subjekt „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica

Privredni subjekt „BABIĆ“ d.o.o. Neretvanska bb, 88420 Jablanica registrovan je kod Općinskog suda u Mostaru pod matičnim brojem: 1-11915, sa upisanim osnovnim kapitalom od (..)** KM, čiji su osnivači fizička lica (..)** sa (..)** % udjela i fizičko lice (..)**sa (..)**% udjela.

Pretežne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Babića su pružanje usluga iz oblasti građevinske djelatnosti.

2.3. Privredni subjekt „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71 000 Sarajevo

Privredni subjekt „BH Telecom“ d.d., Franca Lehara 7, 71 000 Sarajevo registrovan je kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem: 65-02-0012-10, i sa upisanim osnovnim kapitalom od (..)** KM, čiji su osnivači određeni prema Rješenju komisije za vrijednosne papire FBiH broj: 03-19-101/04 od 19.02.2004. godine.

BH Telecom je vodeći operator u Bosni i Hercegovini, sa najvećim tržišnim udjelom na polju pružanja telekomunikacionih usluga: fiksne, mobilne i internet mreže.

3. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primjenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), te odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu odredbi člana 26. Zakona.

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid i u Zakon o komunikacijama („Službeni glasnik BiH“, br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12), te Odluku o usvajanju Politike sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017.-2021. i akcionog plana za realizaciju politike („Službeni glasnik BiH“, br. 46/17), usvojenu od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Pravilo 54/2011 („Službeni glasnik BiH“, br. 85/11) kao i u odredbe Zakona o obligacionim odnosima (“Službeni list RBiH”, br. 2/92, 13/93 i 13/94) i Zakona o stvarnim pravima (Sl. Novine Federacije:66/13 i 100/13).

Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona u svrhu ocjene datog slučaja može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije.

4. Relevantno tržište

U skladu sa članom 3. Zakona, te članovima 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

¹ (..)** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda i/ili usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnoga postupka tržište pristupa infrastrukturi novoizgrađenih objekata radi pružanja telekomunikacionih usluga.

Relevantno geografsko tržište predmetnoga postupka je područje Naselja Zalik, grada Mostara, budući da je postupak pokrenut zbog onemogućavanja pristupa infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“.

Slijedom navedenoga, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u predmetnom postupku relevantno tržište predstavlja tržište pristupa infrastrukturi novoizgrađenih objekata radi pružanja telekomunikacionih usluga na području Naselja Zalik, grada Mostara.

5. Postupak po zahtjevu za pokretanje postupka

Podnosilac zahtjeva u Zahtjevu opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za njegovo podnošenje, te u bitnom navodi slijedeće:

- da u skladu sa članom 27. i 28. Zakona o konkurenciji BiH podnose zahtjev za pokretanje postupka Konkurencijskom vijeću protiv privrednih subjekata: Babić i BH Telecom u vezi sa zaključivanjem zabranjenog sporazuma;
- da navedeni zabranjeni sporazum će imati negativne efekte na relevantnim tržištima vezanim za pružanje telekomunikacionih usluga krajnjim korisnicima (budućim stanarima) u Mostaru (konkretno u okviru stambeno-poslovnog kompleksa „Zalik“) i to: distribucija audio-vizuelnih medijskih sadržaja, pristup Internetu i fiksna telefonija;
- da se navedeni zabranjeni sporazum sprovodi putem onemogućavanja pristupa infrastrukturi za pružanje navedenih telekomunikacionih usluga u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“ u Mostaru u izgradnji, konkurentskim telekomunikacionim operatorima, na osnovu dogovora između investitora, odnosno vlasnika zgrade u izgradnji (Babić) sa jedne i BH Telecoma, sa druge strane;
- da je privredni subjekt Telemach, telekomunikacijska kompanija koja djeluje kao operator digitalne i analogne kablovske TV, pružalac usluge širokopojsnog Interneta i kao operator fiksne telefonije;
- da je privredni subjekt Babić - kompanija aktivna u oblastima visokogradnje, usluga i trgovine;
- da je privredni subjekt BH Telecom - jedan od tri dominantna (engl. incumbent) telekomunikacijska operatora u BiH, te da mu je glavna poslovna djelatnost pružanje telekomunikacionih usluga u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, distribucija medijskih sadržaja i pružanje usluge pristupa Internetu;
- da se predmetni Zahtjev tiče sporazuma o isključivoj kupovini, kao i obaveze nekonkurisanja koju su izričito ili prećutno ugovorili privredni subjekti Babić i BH Telecom;
- da prema informacijama dostupnim Telemach-u, navedenim sporazumom Protivne Strane su se sporazumjele da privredni subjekt Babić neće omogućiti Telemach-u postavljanje mrežne infrastrukture za pružanje telekomunikacionih usluga stanarima u stambeno-poslovnom kompleksu u izgradnji „Zalik“ u Mostaru;
- da su Protivne Strane na navedeni način, zabranjenim dogovorom, onemogućile Telemach-u da pruža konkurentne usluge BH Telecomu, odnosno da ponudi svoje telekomunikacione usluge distribucije audio-vizuelnog medijskog sadržaja, fiksne telefonije ili pristupa Internetu, krajnjim korisnicima (stanarima) u predmetnom objektu, uprkos jasno izraženom interesovanju operatora, odnosno zaključile su zabranjeni sporazum kojim se ograničava konkurencija na tržištu u smislu člana 4. Zakona;
- da Podnosilac smatra da su, za svrhu ocjene postojanja zabranjenog sporazuma između Protivnih Strana, relevantna tržišta pružanja telekomunikacionih usluga krajnjim korisnicima (stanarima) na području naselja Zalik u Mostaru: distribucija audio-vizuelnih medijskih sadržaja, pristup Internetu i fiksna telefonija;

- da treba imati u vidu da je zabranjeni sporazum zaključen između učesnika koji su aktivni na povezanim tržištima sa relevantnim tržištima, odnosno između telekomunikacionog operatora i investitora, odnosno vlasnika objekta;
- da se efekti sporazuma direktno ogledaju na pristup infrastrukturi za pružanje predmetnih usluga stambeno-poslovnom objektu, a indirektno reflektuju na pružanje usluge krajnjim korisnicima od strane telekomunikacionih operatora;
- da telekomunikacione kompanije nude različite usluge pretplatnicima, za koje je neophodan prethodni priključak na mrežnu infrastrukturu, a koje su međusobno povezane. Trend konvergencije usluga, odnosno prodaje paketa usluga, podrazumijeva da navedene usluge imaju međusobnu sinergiju, odnosno izbor korisnika za konkretnog operatora, kao i izvođača radova za to kojem operatoru dozvoljava postavljanje infrastrukture, u određenoj je mjeri opredijeljen i obimom usluga koje se nude, naročito u smislu paketa usluga;
- da također, BH Telecom, kao dominantni telekomunikacioni operator, koristi svoju tržišnu moć na određenim tržištima (npr. fiksne telefonije) kako bi dobio povoljnije uslove u pogledu drugih usluga koje može pružati korisnicima;
- da u tom smislu, iako tržište mobilne telefonije nije obuhvaćeno Zahtjevom, treba imati u vidu da na izbor korisnika, odnosno stanje konkurencije utiče i ponuda paketa BH Telecoma, koji obuhvataju i druge telekomunikacione usluge;
- da iako bi hipotetički bilo moguće izdvojiti posebno tržište pristupa infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga stambeno-poslovnim objektima, pored predloženih relevantnih tržišta efekata sporazuma, djelovanje Protivnih Strana treba posmatrati cjelovito, odnosno efekti sporazuma su prevashodno usmjereni na maloprodajni nivo tržišta;
- da pristup infrastrukturi predstavlja samo prethodni uslov za pružanje relevantnih telekomunikacionih usluga, a telekomunikacioni operatori su jedini koji bi imali ekonomskog interesa da isključe konkurente ekskluzivnim aranžmanom sa investitorima i vlasnicima objekta (s obzirom da je samim investitorima u interesu da stanari imaju veći izbor usluga);
- da bilo koje radnje kojima se ograničava priključak na telekomunikacionu infrastrukturu, odnosno pristup stambenom objektu operatoru, imaju negativne efekte na tržištima koja se odnose na krajnje korisnike;
- da bez mogućnosti da postavi svoju infrastrukturu, Telemach neće moći da dođe ni do krajnjih korisnika relevantnih telekomunikacionih usluga te s obzirom na prirodu pružanja telekomunikacionih usluga, ograničavanje postavljanja infrastrukture ima iste efekte na sva navedena relevantna tržišta, na kojima su BH Telecom i Telemach konkurenti;
- da stanari stambeno-poslovnog kompleksa „Zalik“, zbog nedostatka pristupa infrastrukturi, ne mogu pristupiti niti jednoj usluzi Telemacha;
- da su se medijski sadržaji emitovali pretežno bežično, putem analognog zemaljskog radio prenosa, kao i to da su emiteri koristili tornjeve za emitovanje radi prenosa televizijskog i radio signala, a gledaoci su preko antena primali signal;
- da je vremenom, razvoj tehnologije i infrastrukture omogućio upotrebu analogne kablovske mreže (koaksijalni kablovi) kojima je bilo moguće dostaviti signal direktno do domaćinstva i da je dodatno, satelitski prenos omogućio da se medijski signal prenese preko velikih razdaljina;
- da sa razvojem digitalnih tehnologija, širenjem dostupnog protoka i trendom konvergencije u telekomunikacijama (mogućnost korištenja različitih tehnologija za suštinski iste ciljeve - slanje elektronske digitalne informacije od tačke A do tačke B i natrag), medijski sadržaj je moguće dostaviti pretplatnicima koristeći širok spektar različitih tehnologija;
- da sa strane potražnje, sve navedene tehnologije u digitalnoj formi su zamjenjive pri distribuciji medijskih sadržaja, odnosno potrošači mogu koristiti bilo koju od ovih tehnologija da gledaju ili slušaju televizijski ili radijski program;
- da zbog svojstvenih razlika u tehnologiji, samo CATV i IPTV tehnologije omogućavaju dvosmjernu komunikaciju sa potrošačem, te na taj način, CATV i IPTV tehnologije se mogu koristiti u kombinaciji sa drugim telekomunikacionim uslugama, poput pristupa Internetu i telefoniji, videa-na-zahtjev, itd;
- da u pogledu predmetnog Zahtjeva, samo ove tehnologije zahtjevaju zajednički pristup objektima stanara u zgradama, odnosno postavljanje odgovarajuće infrastrukture u zgradi radi priključenja na mrežu operatora, koja bi se potom razvodila do pojedinačnih korisnika - DTH tehnologija podrazumijeva postavljanje satelitske antene, o čemu odlučuje pojedinačni korisnik;

- da Podnosilac smatra da kablovska TV i IPTV trebaju biti dio istog relevantnog tržišta proizvoda iz razloga što su, iz ugla korisnika, savršeno zamjenjivi. CATV i IPTV imaju iste tehnološke karakteristike i sposobnost da snabdijevaju krajnje korisnike TV sadržajem podjednakog kvaliteta, kao i interaktivnim TV sadržajem. Prebacivanje sa jednog tehničkog sredstva prenosa (kablovske mreže) na drugo (IPTV) je lako i uobičajeno se dešava u BiH, što znači da su usluge BH Telecoma i kablovskih operatera međusobno zamjenjive i da postoji snažni međusobni konkurentski pritisak;
- da navedeni stav u pogledu zamjenjivosti CATV i IPTV-a u skladu je i sa praksom Evropske komisije;
- da je pristup Internetu proces koji omogućava korisnicima da se povežu na Internet, uz korištenje njihovih kompjutera ili mobilnih uređaja. Telekomunikacione kompanije mogu da pruže uslugu pristupa Internetu preko kablovske platforme, kao i DSL platforme. Također, pružanje usluge pristupa Internetu je blisko povezano sa pružanjem drugih kablovskih usluga, poput iznajmljenih linija i usluga telehousinga;
- da slično kao pristup Internetu, kompanija koja upravlja dvosmjernom telekomunikacionom infrastrukturom je također u stanju da pruža glasovne usluge (usluge prenosa glasa preko kablovske i povezane mreže);
- da uprkos prisutnoj konvergenciji između različitih telekomunikacionih proizvoda i pojavi multiple-playa, Podnosilac smatra da pružanje usluga fiksne telefonije (glasovne usluge) krajnjim korisnicima još uvijek predstavlja odvojeno tržište proizvoda u smislu Zakona;
- da telekomunikacione usluge se pružaju krajnjim korisnicima (pretplatnicima) od strane operatera, u zamjenu za mjesečnu pretplatu. Pristup infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga stambenim objektima predstavlja prethodni korak, odnosno izvedenu uslugu, prema kojoj investitor objekta u izgradnji zaključuje sporazume sa operatorima radi postavljanja odgovarajuće infrastrukture (cijevi, kablova, head-endova i ormarića), te omogućavanja priključenja na mrežu i pružanja usluga stanarima u takvim objektima. Pristup infrastrukturi je izvedena potreba investitora i originalnog vlasnika objekta, zasnovana na tražnji pojedinačnih stanara za telekomunikacionim uslugama. Za razliku od stambenih kuća, gdje se pristup infrastrukturi i usluga pružaju istom licu, u stambenim zgradama (a naročito u objektima u izgradnji) u značajnom vremenskom periodu, investitor ili vlasnik objekta efektivno kontrolišu infrastrukturni pristup, s obzirom da vrši apsolutnu kontrolu nad odlučivanjem o samoj nepokretnosti za račun čitave zgrade, odnosno krajnjih korisnika predmetnih relevantnih usluga. Operatori ne mogu pružati usluge pojedinačnim korisnicima u stanovima bez prethodnog pristupa infrastrukturi čitave zgrade, odnosno pristupa zemljištu i zajedničkim objektima zgrade;
- da u BiH, tokom izgradnje, investitor kao vlasnik zemljišta i nosilac dozvola za izgradnju odlučuje o postavljanju infrastrukture u objekat i saradnji sa privrednim subjektima koji će po useljenju pružati odgovarajuće usluge stanarima, uključujući telekomunikacione usluge;
- da u ovoj fazi izgradnje, investitor, odnosno vlasnik objekta efektivno nastupa za račun budućih stanara (etažnih vlasnika), omogućavajući im kasniji pristup uslugama;
- da investitori generalno zadržavaju kontrolu nad odlukama o saradnji sa telekomunikacionim operatorima do izbora predstavnika stanara-etažnih vlasnika, odnosno do prodaje posljednjih stanova i imenovanja upravitelja zgrade, a faktički nekoliko godina po izgradnji objekta;
- da zakon o stvarnim pravima predviđa da instalacija kablovskih i antenskih sistema, od razvodnika na ulazu u zgradu do razvodnika na ulazu u stan, predstavlja zajednički dio zgrade, o kojima se stara postavljeni upravitelj;
- da u konkretnom slučaju, Babić je investitor, odnosno trenutni vlasnik stambeno-poslovnog kompleksa „Zalik“ u Mostaru;
- da u skladu sa prethodnom praksom Vijeća, relevantno geografsko tržište za pružanje konkretnih telekomunikacionih usluga jeste teritorija naselja Zalik u Gradu Mostaru na kojoj se nalazi objekat u izgradnji investitora Babić;
- da je tržište pružanja relevantnih usluga krajnjim korisnicima po prirodi maloprodajno i lokalno, te da stambeni objekti predstavljaju nepokretnosti vezane za određenu teritoriju, gdje samo privredni subjekti sa odgovarajućom infrastrukturom i mrežom mogu ponuditi investitorima priključenje odgovarajućoj mreži i na osnovu toga ponuditi usluge korisnicima;
- da u skladu sa članom 27. Zakona, Vijeće će pokrenuti postupak po službenoj dužnosti ako postoji osnovana sumnja da se značajno sprečava, ograničava i narušava tržišna konkurencija;
- da Telemach ima osnovanu sumnju da su BH Telecom i Babić zaključili ekskluzivni sporazum - sporazum o isključivoj kupovini, odnosno sporazum sa obavezom nekonkurisanja, povodom postavljanja

telekomunikacione infrastrukture neophodne za pružanje relevantnih usluga krajnjim korisnicima (stanarima) u stambeno-poslovnom kompleksu „Zalik“;

- da prema Odluci o grupnom izuzeću sporazuma između privrednih subjekata koji djeluju na različitim nivoima proizvodnje odnosno distribucije („Odluka“) sporazumi o isključivoj kupovini predstavljaju sporazume kojima se kupac obavezuje nabavljati proizvode, koji su predmet sporazuma, samo od određenog dobavljača;
- da obavezom nekonkurisanja smatra se svaka neposredna ili posredna obaveza radi koje kupac ne može proizvoditi, prodavati ili preprodavati zamjenske proizvode koji su konkurentni proizvodima koji su predmet sporazuma ili svaka neposredna ili posredna obaveza kupca da kupi od dobavljača ili od nekog drugog ekonomskog subjekta kojeg je odredio dobavljač više od 80% (osamdeset posto) od ukupne količine proizvoda ili usluga i njihovih supstituta koje kupac kupuje na relevantnom tržištu;
- da imajući u vidu navedene tržišne udjele na relevantnim tržištima, jasno je da BH Telecom ne ispunjavaju uslove za grupno izuzeće sporazuma od zabrane predviđene Odlukom;
- da s obzirom da prema strukturi relevantnog tržišta, privredni subjekt Babić odlučuje o priključku na telekomunikacionu infrastrukturu, te posljedično o pružanju relevantnih usluga krajnjim korisnicima, predmetni sporazum predstavlja uvođenje barijera ulasku na tržište, odnosno isključivanje sa tržišta konkurenata BH Telecoma i ograničavanje izbora krajnjih korisnika;
- da je saglasnost investitora neophodna radi omogućavanja operatorima da postave odgovarajuću infrastrukturu u zgradi, odnosno pružaju telekomunikacione usluge kasnijim korisnicima;
- da iz ugla korisnika, ponuda različitih pružaoca usluga omogućava veći izbor i konkurenciju između dobavljača, što rezultira povoljnijim uslovima, a da iz ugla vlasnika zgrade, veći izbor pružaoca usluga i raznovrsnija infrastrukturna povezanost omogućavaju bolju ponudu kupcima stanova, odnosno povećanu vrijednost, atraktivnost i poboljšanu prodaju stanova;
- da ne postoji ni jedan ekonomski opravdan razlog zbog kojeg bi investitor onemogućio određenim pružaocima usluga da, o svom trošku, postave odgovarajuću infrastrukturu za priključak na telekomunikacionu mrežu ili koriste postojeće vertikalne instalacije;
- da jedini razlog zbog kojeg bi investitor odbio da omogući pristup dodatnom telekomunikacionom operatoru, a naročito značajnijem igraču na lokalnom tržištu, jeste ekskluzivni sporazum, obaveza nekonkurisanja ili neka druga forma zabranjenog sporazuma sa posljedicama po konkurentne pružaoce usluga;
- da je Telemach uputio zahtjev za priključenje na mrežnu infrastrukturu investitorima kompleksa „Zalik“, koji je bio usmjeren na spajanje zgrade na mrežu. Međutim, navedeni zahtjev je, bez odgovarajućeg obrazloženja odbijen od strane investitora;
- da u svom odgovoru od 20.03.2017. godine, poslovni subjekt Babić navodi da zahtjevu za priključenje nije u mogućnosti udovoljiti iz razloga što sa „BH Telecom d.d. Sarajevo, koji je lider u pružanju predmetnih usluga, imamo dugogodišnju poslovnu saradnju i okvirni dogovor koji obuhvata i predmetni stambeno-poslovni objekat“;
- da je poslovni subjekt Babić ovim priznao zaključenje zabranjenog sporazuma sa BH Telecom-om, a čiji je cilj i posljedica isključenje poslovnog subjekta Telemach-a sa tržišta;
- da iz navedenog dopisa i postupanja poslovnog subjekta Babić očigledno je da se u pogledu stambeno-poslovnog kompleksa „Zalik“ pristup infrastrukturi, odnosno pružanje usluga omogućava ekskluzivno poslovnom subjektu BH Telecom, uz onemogućavanje pružanja konkurentskih usluga;
- da se stanarima navedenog objekta prilikom useljavanja u objekat ovim postupanjem onemogućava priključenje na uslugu Telemacha, a Telemachu se onemogućava postavljanje odgovarajuće infrastrukture za priključenje na mrežu i na osnovu toga pružanje usluga zainteresovanim korisnicima;
- da treba imati u vidu da su investitori omogućili ulazak u zgradu, brendiranje i pružanje relevantnih usluga stanarima u zgradi BH Telecomu prije nego što je izvršen tehnički prijem zgrade, etažiranje, itd, te da je to bitno zbog toga što, nakon etažiranja, stubište i zemljište oko zgrade koje joj pripada postaju zajedničko vlasništvo etažnih vlasnika, kako u svom dopisu navodi i sam investitor;
- da navedenim aktivnostima, stanari se unaprijed vezuju za konkretnog operatora (najčešće na najmanje 24 mjeseca, na koliko se zaključuju relevantni ugovori). Dodatno, omogućavanje određenim operatorima (BH Telecom) ugradnje vlastite infrastrukture u toku izgradnje, uz istovremeno onemogućavanje sličnog priključka drugim operatorima, predstavlja značajnu privilegiju za takve operatore, a barijeru ulasku njihovim konkurentima;
- da u trenutku kada se svi stanari usele i dobiju mogućnost odlučivanja o omogućavanju izgradnje infrastrukture, operatori koji nisu ugradili opremu u fazi izgradnje nailaze na problem jer tada sama

instalacija u novoj zgradi mora ići nadžbukno, gdje je problem dobiti odgovarajuću saglasnost stanara u tek useljenoj zgradi za potrebne instalacije, dok njihovi konkurenti (u ovom slučaju BH Telecom) imaju unaprijed integrisanu podžbuknu infrastrukturu i mogu bez bilo kakvih poteškoća pružati usluge bilo kojem stanaru zgrade. Faktički se time onemogućava konkurentskim operatorima da dođu do krajnjih korisnika;

- da prema informacijama dostupnim Telemachu, brojni potencijalni stanari u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“ su izrazili interesovanje za priključenje na njegovu mrežu - najčešće su u pitanju već postojeći korisnici koji su željeli izvršiti preseljenje priključka;
- da je dana 16. marta 2017. godine, Telemach uputio poslovnom subjektu Babić zahtjev za priključenje stambeno-poslovnih objekata na kablovsko-distributivni sistem, te da su dana 20. marta 2017. godine, dobili odgovor poslovnog subjekta Babić koji je direktno odbio da omogući priključenje predmetnog stambeno-poslovnog kompleksa na mrežu Telemacha, odnosno postavljanje odgovarajuće infrastrukture za pružanje telekomunikacionih usluga ovog operatora, uz obrazloženje;
- da je poslovni subjekt Babić omogućio pružanje usluga stanarima samo jednom operatoru (BH Telecom), a drugog (Telemach) onemogućava da ponudi svoju uslugu korisnicima, te je jasno da se ovakvim postupanjem (protivnim izraženoj zainteresovanosti operatora) neposredno narušava konkurencija na maloprodajnim telekomunikacionim tržištima, odnosno ograničava pravo izbora zainteresovanih stanara zgrade;
- da prema članu 4. stav (1) b) Zakona, zabranjeni su sporazumi koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja. Prema Odluci, sporazumi o isključivoj kupovini, odnosno sporazumi koji sadrže obavezu nekonkurisanja, izuzimaju se od zabrane, pod uslovom da su ispunjeni određeni uslovi, uključujući pragove tržišnih udjela i trajanje obaveze nekonkurisanja;
- da s obzirom na dostavljene informacije o tržišnom udjelu BH Telecoma na relevantnom tržištu, postoji osnovana sumnja da sporazum između Protivnih Strana ne ispunjava uslove za grupno izuzeće od zabrane;
- da dodatno, činjenica da je poslovni subjekt Babić omogućio priključak na mrežu jednom operatoru, a da su izričito odbili da to učine drugom, znači da je predmetni sporazum omogućio dogovorenu primjenu različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći Telemach u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, odnosno da predstavlja i povredu čl. 4. stav (1), tačka d) Zakona;
- da imajući u vidu da Telemach nema u svom posjedu ugovor koji su zaključili Babić i BH Telecom, ukoliko i nije ugovoren zabranjeni sporazum u formi isključive kupovine i obaveze nekonkurisanja, svakako da postoji sporazum o bojkotu Telemacha kao konkurentskog operatora, jer Telemach neće imati faktičku mogućnost da pruža svoje usluge u predmetnoj nepokretnosti po transparentnim, tržišnim uslovima;
- da postoji osnovana sumnja o bojkotu Telemacha od strane konkurentske kompanije. Zatvaranje pristupa tržištu (od strane BH Telecoma, u ovom slučaju kroz ugovor sa poslovnim subjektom Babić) konkurentskom dobavljaču je forma vertikalnog zabranjenog sporazuma između Babić i BH Telecom. Takvi dogovori su zabranjeni i predstavljaju kršenje prava konkurencije i kao takvi strogo se sankcionišu i ne mogu biti izuzeti od zabrane ni na koji način zbog ozbiljnih negativnih efekata koje imaju po konkurenciju i krajnje potrošače;
- da iako ovo pitanje nije strogo relevantno za ocjenu predmetnog postupanja, treba imati u vidu i regulatorne principe telekomunikacija, prema kojem se osnovnim principom telekomunikacija smatra pristup javnim telekomunikacionim uslugama za sve korisnike, na transparentnom, objektivnom i nediskriminatorском osnovu, koje operator telekomunikacija može osigurati uz razumnu dobit;
- da je jasno da predmetni sporazum onemogućava takav pristup uslugama budućim stanarima kompleksa „Zalik“, odnosno da je suprotan i osnovnim načelima regulisanja telekomunikacija u Bosni i Hercegovini, koje podrazumijevaju i fer konkurenciju između telekomunikacionih operatora, odnosno zabranjuju zloupotrebu tržišne moći dominantnih (incumbent) operatora;
- da relevantne smjernice EU koje se odnose na primjenu propisa o konkurenciji u sektoru telekomunikacija (Obavještenje o primjeni propisa o konkurenciji na sektor telekomunikacija, odnosno Smjernice o primjeni propisa o konkurenciji na ugovore o pristupu u sektoru telekomunikacija) prave razliku između tržišta koje se odnose na uslugu koja se pruža krajnjim korisnicima i pristupa neophodnoj infrastrukturi za pružanje usluga krajnjim korisnicima;
- da u konkretnom predmetu, s obzirom na stanje na relevantnom tržištu, odnosno činjenicu da telekomunikacioni operatori nude priključak na infrastrukturu investitorima u Bosni i Hercegovini bez

posebnih naknada, nije neophodno posebno razlikovati ova dva nivoa tržišta. Tržišnu snagu operatora u pristupu infrastrukturi je načelno moguće „preslikati“ u odnosu na položaj na maloprodajnom nivou tržišta (broj korisnika), a jedino je moguće da državni telekomunikacioni operator (BH Telecom), ima još izraženiju tržišnu snagu i poziciju u ponudi pristupa investitorima, s obzirom na snažan sinergijski efekat njegovog paketa usluga;

- da Evropska Komisija tako navodi da ekskluzivne obaveze u ugovorima u telekomunikacionom sektoru kojima se omogućava pristup jednoj kompaniji vjerovatno ograničavaju konkurenciju, jer se onemogućava pristup infrastrukturi drugim kompanijama;
- da zabranjeni ugovor između Protivnih Strana narušava konkurenciju, jer onemogućava konkurentske operatore da ponude svoje usluge krajnjim korisnicima, odnosno omogućava BH Telecomu monopol u pružanju relevantnih usluga stanarima u stambeno-poslovnom kompleksu „Zalik“;
- da radi pravilne procjene efekata zabranjenog sporazuma, treba imati u vidu da se ovakvim postupanjem stvara dugoročni presedan na relevantnim tržištima, s obzirom da se ovakvom ekskluzivnošću i nekonkurisanjem u velikoj mjeri onemogućava ponuda telekomunikacionih usluga stanarima u novogradnji u Mostaru;
- da ukoliko Vijeće ne bi sankcionisalo predmetnu praksu, moguće je da bi se trend ekskluzivnosti zgrada i priključka na infrastrukturu proširio, čime bi se tržište ograničilo i zatvorilo, odnosno smanjila konkurencija u pogledu relevantnih usluga;
- da Telemach posebno ističe da je prije nekoliko mjeseci pokrenuo sličan postupak protiv nekoliko lica za slično postupanje u objektu „Nova Otoka“ u Sarajevu, te su se isti odmah po pokretanju postupka javili sa interesom za zaključenje ugovora;
- da s obzirom na tržišni položaj Telemach grupe u Mostaru, moguće je pretpostaviti da se značajan broj postojećih korisnika useljava u predmetni stambeno-poslovni kompleks, gdje su *de facto* onemogućeni odabrati svog dosadašnjeg operatora, čime kompanija direktno gubi korisnike uslijed nedozvoljenog sporazuma;
- da je u međuvremenu Podnosilac zahtjeva počeo zaprimati zahtjeve svojih korisnika za priključenje na lokaciji stambeno-poslovnog kompleksa „Zalik“ u Mostaru, a kojima nažalost nije u mogućnosti da udovolji, s obzirom da je uslijed zabranjenog sporazuma zaključenog između Protivnih strana u ovom objektu uskraćen pristup Podnosiocu zahtjeva i isti je onemogućen da postavi svoju infrastrukturu i pruži uslugu svojim korisnicima, koji takvu uslugu zahtijevaju;
- da je za gradnju primarne mreže potrebno pribaviti dozvole u skladu sa propisima o prostornom planiranju;
- da Podnosilac zahtjeva ima izgrađene mreže na području Grada Mostara, tako da sa svojim primarnim mrežama pokriva oko 90% cjelokupne teritorije Grada Mostara;
- da se radi dijelom o izgrađenoj vlastitoj infrastrukturi, a Podnosilac dijelom koristi i podzemnu i nadzemnu infrastrukturu drugih privrednih subjekata, temeljem ugovornog odnosa, te ističu da se radi o primarnoj telekomunikacionoj infrastrukturi, dok za pružanje usluge u svakoj pojedinoj zgradi, Podnosilac (kao i svaki drugi operator) mora postaviti sekundarnu mrežu do i unutar svake pojedine zgrade;
- da Podnosilac uobičajno zaključuje ugovore s investitorima radi postavljanja vlastite infrastrukture tokom gradnje novih objekata.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona donijelo dana 07.06.2017. godine Zaključak o pokretanju postupka broj: UP-03-26-3-011-10/17 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona.

Konkurencijsko vijeće, u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u postupku, privrednom subjektu Babić aktom broj: UP-03-26-3-011-15/17 i privrednom subjektu BH Telecom aktom broj: UP-03-26-3-011-16/17, dana 08.06.2017.godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj: UP-03-26-3-011-14/17 dana 08.06.2017.godine.

Babić je dostavio odgovor Konkurencijskom vijeću, dana 23.06.2017. godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-19/17, te u bitnom navodi:

- da u potpunosti negiraju postojanje zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. Zakona;
- da budući da ne postoji zaključen sporazum, nije tačno da se nepostojećim onemogućava pristup infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“ u Mostaru u izgradnji konkurentskim operatorima;
- da su navodi u zahtjevu potpuno neosnovani, s obzirom da investitor nema nikakav mehanizam da spriječi, naruši ili ograniči tržišnu konkurenciju iz razloga što je krajnji cilj izgradnje stanova je njihova dalja prodaja a ne iznajmljivanje;
- da samim činom prodaje kupac postaje vlasnikom svog etažnog dijela kao i suvlasnikom zajedničkih prostorija koji kao takav ima pravo da zatraži priključak bilo kojeg pružaoca telekomunikacionih usluga a samim time i Telemach-a;
- da su potpuno paušalni navodi kako zabranjeni sporazum (nepostojeći) narušava konkurenciju, jer onemogućava konkurentске operatore da ponude svoje usluge krajnjim korisnicima, odnosno da BH Telecom ima monopol navedenih usluga stanarima stambeno-poslovnog objekta Zalik;
- da svaki etažni vlasnik ima pravo da zatraži priključak bilo kojeg telekomunikacionog operatora što svakako uključuje i Telemach;
- da nisu tačni navodi u Zahtjevu koji se odnose na činjenicu da je potrebna saglasnost investitora radi omogućavanja postavljanja odgovarajuće infrastrukture u zgradi, odnosno radi pružanja telekomunikacionih usluga krajnjim korisnicima, iz razloga što postoji infrastruktura u zgradi koja je izgrađena;
- da je isključivo pravo etažnih vlasnika da odluče hoće li uopšte uspostaviti telekomunikacione priključke, kao i kojeg pružaoca tih usluga će odabrati;
- da privrednog subjekta Babić kao investitora se ne tiče koga će etažni vlasnici odabrati;
- da Telemach pruža svoje usluge u svim objektima koje je izgradio privredni subjekat Babić, te nema razloga da iste usluge ne pruža i u novoizgrađenom kompleksu.

BH Telecom je dostavio odgovor Konkurencijskom vijeću, dana 23.06.2017. godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-20/17, te u bitnom navodi:

- da u cjelosti osporavaju osnovanost podnesenog Zahtjeva, činjenične navode i istaknute prijedloge u Zahtjevu;
- da ističu kako ne postoji nikakav usmeni ili pisani dogovor između BH Telecoma i Babića u vezi sa izgradnjom vertikalne kablovske infrastrukture ili pružanjem TK usluga u stambeno-poslovnom objektu Zalik;
- da je potrebno iznijeti konkretne stavove u vezi sa predmetom spora, kako bi se, eventualno, i Konkurencijsko vijeće odredilo u odnosu na mogućnost da na tržištu eventualno postoji takmičenje operatora telekomunikacija u postavljanju tzv. „kućnih instalacija" u stambenim objektima u fazi izgradnje, utvrdilo da li i kako to eventualno utiče ili može uticati na tržište pristupa infrastrukturi novoizgrađenih zgrada radi pružanja TK usluga, uz uvažavanje činjenice da se, objektivno, radi o neregulisanoj oblasti, bar u ovoj fazi liberalizacije telekomunikacionog tržišta u BiH;
- da su tvrdnje Telemacha da bez mogućnosti da postavi svoju infrastrukturu, neće moći da dođe ni do krajnjih korisnika relevantnih telekomunikacionih usluga pogrešne i neutemeljene, te da niti u jednom pogledu Telemachu nije „onemogućeno pružanje konkurentskih usluga BH Telecomu;
- da vodeći se logikom Podnosioca Zahtjeva, niti jedan kablovski operator ne bi mogao pružati TK usluge bez postavljene vlastite mrežne infrastrukture, a što je po samoj prirodi pružanja TK usluga netačno;
- da Podnosilac Zahtjeva a priori isključuje mogućnost korištenja postojeće infrastrukture, odnosno mogućnost iznajmljivanja vertikalne infrastrukture izgrađene od strane Babića;
- da je privredni subjekt Babić pravni subjekt koji se ne bavi telekomunikacijama sa kojim BH Telecom ima dobru saradnju, prvenstveno jer je tzv. veliki korisnik TK usluga BH Telecoma;
- da otvoreni pristup mreži kao uzlazno veleprodajno tržište je najčešće pominjani termin u sektoru elektronskih komunikacija, budući da je to kao prvi preduslov liberalizacije tržišta, osnov za zaštitu tržišne konkurencije na maloprodajnom tržištu pružanja telekomunikacionih usluga, koje Podnosilac Zahtjeva smatra relevantnim tržištima;

- da stoga obrazloženje po kojem u tački 3.1.4. Zahtjeva, Telemach dovodi u vezi maloprodajno tržište TK usluga, nije u skladu sa principima utvrđivanja relevantnog tržišta, prema kojem prvo treba poći od tržišta koje je prvo u proizvodnom lancu, pa tek ukoliko na tom tržištu postoje prepreke, analizirati eventualne nedostatke u zdravoj konkurenciji na maloprodajnim tržištima;
- da je dokaz za to i činjenica da na osnovu Preporuke Evropske komisije o relevantnim tržištima ne postoji nijedno maloprodajno tržište TK usluga, a koja su podložna ex ante regulaciji;
- da Podnosilac Zahtjeva u svojoj ponudi nema razdvojene usluge televizije, interneta i fiksne telefonije, jer ih nudi isključivo u paketu, odnosno, nije moguće ugovoriti korištenje samo usluge Interneta ili samo usluge fiksne telefonije, bez korištenja usluge kablovske televizije, što nije naveo u svom Zahtjevu;
- da Podnosilac Zahtjeva navodi potpuno irelevantnu činjenicu da BH Telecom nudi uslugu mobilne telefonije u paketu sa drugim uslugama, iako mobilna telefonija nema veze ni po kakvom osnovu sa relevantnim tržištima iz ovog postupka, niti po prirodi tehnologije kojom se pruža, niti vezivanjem za pakete ostalih usluga;
- da je neozbiljno paušalno navođenje u tački 3.1.3. Zahtjeva da je BH Telecom dominantan operator, pri čemu se ne navodi akt kojim je dominantnost utvrđena, niti na koje se tržište misli kada se BH Telecom kvalifikuje na taj način;
- da je pretpostavka od koje je neophodno krenuti da bi se predmetni postupak sagledao u ispravnom kontekstu, jeste utvrđeno tržište pristupa infrastrukturi novoizgrađenih objekata radi pružanja TK usluga;
- da je Bosna i Hercegovina na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskim zajednicama i njihovim državama članicama (SSP) preuzela obavezu postepenog usklađivanja postojećeg i budućeg zakonodavstva Bosne i Hercegovine, koje uključuje i sektor elektronskih komunikacija;
- da Bosna i Hercegovina je zemlja u kojoj još uvijek postoji visok stepen neusklađenosti sektorske regulative u oblasti elektronskih komunikacija sa zakonodavstvom EU, pri čemu je i oblast regulacije pristupa infrastrukturi generalno, uključujući novoizgrađene objekte, koji su predmet Zahtjeva, još uvijek neharmonizovana, kako je potvrdila i Regulatorna agencija za komunikacije BiH u aktu broj 02-29-1846-2/16 od dana 02.09.2016. godine;
- da se pravila konkurencijskog prava u ovom postupku ne smiju posmatrati zasebno u odnosu na regulativu u sektoru telekomunikacija, imajući u vidu da su državna regulatorna tijela i osnovana s primarnim ciljem liberalizacije tržišta i promovisanja i zaštite tržišne konkurencije za dobrobit korisnika, koja se manifestuje kroz snižavanje cijena i podizanje kvalitete usluga;
- da je pristup mreži i povezanoj opremi u oblasti telekomunikacija regulisan Direktivom o pristupu 2002/19/EZ na osnovu kojeg je eksplicitno uređen način, subjekti i obaveze pristupa u cilju zaštite tržišne konkurencije (član 12. Direktive);
- da potenciraju uzimanje u obzir relevantnih materijalnih odredbi, budući da je *ex ante* regulacija od strane nacionalnog regulatornog tijela u oblasti telekomunikacija neophodna zbog masovnosti tržišta koje je predmet razmatranja, te bi bilo potpuno neefikasno svaki pojedinačni slučaj pristupa mreži/zgradi/korisniku razmatrati zasebno pred Konkurencijskim vijećem;
- da se regulatornim tijelima i nameće obaveza stalne analize i praćenja tržišta telekomunikacija, te nametanje obaveza u slučaju da ustanovi neregularnosti koje narušavaju konkurenciju i liberalizaciju tržišta;
- da je Regulatorna agencija za komunikacije između ostalog, dužna vršiti redovne analize tržišta u skladu sa Pravilom 54/2011 o analizi tržišta elektronskih komunikacija („Službeni glasnik BiH“, broj 85/11) čiji je osnovni cilj utvrditi postoji li na određenom tržištu efektivna konkurencija ili na tom tržištu postoji jedan ili više operatora koji imaju značajnu ili zajedničku značajnu tržišnu snagu;
- da obavezujuću spregu djelovanja Regulatorne agencije za komunikacije i Konkurencijskog vijeća propisuje citirano Pravilo kroz sljedeću obavezu: „*U svrhu određivanja pojedinačnog relevantnog tržišta Agencija utvrđuje dimenziju usluga i geografsku dimenziju tog tržišta, vodeći računa o Smjernicama i relevantnoj legislativi iz područja zaštite konkurencije*“. Također, „*U postupku analize tržišta Agencija će, prema potrebi, sarađivati sa Konkurencijskim vijećem Bosne i Hercegovine.*“;
- da u provođenju postupaka analize tržišta, Agencija posebno vodi računa o primjeni relevantne preporuke Evropske komisije o relevantnim tržištima koja podliježu prethodnoj regulaciji (u daljem tekstu: Preporuka 2014/710/EU) i relevantnih Smjernica Evropske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage (u daljem tekstu: Smjernice);
- da u skladu sa navedenom Preporukom, a što smatraju relevantnim za ovaj postupak, Agencija je bila dužna izvršiti analize čiji su predmet veleprodajno tržište fizičkog pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući zajednički i potpuni pristup izdvojenoj lokalnoj petlji) na fiksnoj lokaciji i veleprodajno

tržište širokopojasnog pristupa (Tržišta 4 i 5), jer su upravo analize tih tržišta pretpostavke za omogućavanje svim operatorima međusobnog pristupa korisnicima do kojih putem svojih infrastruktura dolazi drugi mrežni operatori;

- da iako je dana 08.12.2014. godine Agencija izradila Nacrt analize, koji je uputila na javne konsultacije, te nakon prikupljenih komentara na taj dokument, objavila novi Nacrt i otvorila javne konsultacije od dana 08.04.2016. godine, do dana sačinjavanja ovog odgovora, Agencija nije utvrdila konačan tekst Analize niti donijela odluku o regulisanju ovih tržišta i nametanju bilo kakvih obaveza proglašenim dominantim operatorima, tj. nije izvršila obaveze koje joj nameću Preporuka, Smjernice i Pravilo 54/2011;

- da pored toga, Agencija nije usvojila niti bilo koji drugi podzakonski akt u okviru svojih nadležnosti, kojim bi se uredilo pitanje izgradnje telekomunikacionih instalacija u novoizgrađenim objektima uopšte, a naročito tehničke standarde i pravila pristupa drugih operatora izgrađenoj infrastrukturi;

- da iako BH Telecom nije pasivno legitimiran u ovom postupku, opreza radi iznose argumentaciju u vezi sa prirodom poslovnog odnosa izgradnje, koji je ključan osnov za utvrđivanje činjenice da nema elemenata po osnovu kojih bi isti bio označen kao zabranjen u smislu Zakona o konkurenciji;

- da investitor kao graditelj objekta ima pravo da, u skladu sa odobrenjem za građenje, objekat izgradi u potpunosti samostalno ili u saradnji sa privrednim subjektima koje sam odabere, jer je objekat u skladu sa Zakonom o stvarnim pravima u njegovom vlasništvu sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad pojedinim stambenim jedinicama;

- da su zakonske odredbe o imovinsko-pravnim odnosima imperativne prirode, te je poslovni odnos koji je predmet razmatranja ovog postupka neophodno sagledati u navedenom kontekstu;

- da tvrdnja na kojoj Telemach zasniva svoj Zahtjev, a po kojoj bi investitor imao obavezu omogućiti svakom mrežnom operatoru da u bilo kojoj fazi gradnje objekta instalise svoju opremu ili infrastrukturu u objektu, iz više razloga nema nikakvo uporište niti u pozitivnim propisima, niti u logičkom rezonovanju;

- da investitor samostalno odlučuje da li će uopšte raspolagati objektom nad kojim ima neprikosnoveno pravo vlasništva, te kakve će funkcionalnosti i kvalitet navedeni objekat posjedovati, a sve u skladu sa investicionim planom i investiciono-tehničkim projektom izgradnje, kao i planiranim budžetom za izgradnju;

- da podsticanje dupliranja instalacija, što bi u određenim slučajevima, pod pretpostavkom da svi mrežni operatori iskažu interes za izgradnju vlastite infrastrukture, bilo i do 10 individualnih instalacija (za pretpostavku uzeti u obzir nosioci dozvole za pružanje usluga fiksne telefonije u Kantonu Sarajevo kao osnovne telekomunikacione usluge), narušilo bi, ne samo ekonomičnost i smisao gradnje modernih višestambenih zgrada (nepotrebno oduzimanje ograničenog korisnog prostora u urbanim sredinama), nego bi potencijalno imalo negativan uticaj sa aspekta zaštite okoliša, ciljeva urbanističkog i prostornog planiranja, kao i nepotrebno prouzrokovalo investicione troškove, pri čemu je irelevantno ko bi te troškove snosio;

- da ako bi do svakog stana dolazilo više instalacija, po prirodi stvari svaki stanar bi koristio samo jednu (veoma mala vjerovatnoća je da bi koristio više od jednog do dva operatora istovremeno), što znači da bi kroz vremenski tok amortizacije instalisane infrastrukture, svi ostali infrastrukturni pristupi instalisani od onih operatora, koji nisu izbor stanara, bile potpuno neiskorištene i ekonomski neisplative;

- da logika i principi ekonomske gradnje novoizgrađenih objekata, koja ima za cilj promovisanje investiranja u savremene mreže velikih brzina, prepoznata je i u aktuelnoj evropskoj regulativi iz predmetne oblasti;

- da je dupliranje gradnje kućnih instalacija, kao i telekomunikacionih pristupnih mreža generalno, potpuno suprotno ciljevima Direktive 2014/61/EU od 15.05.2014. o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina (u daljem tekstu; Direktiva) na koju se i sam Podnosilac Zahtjeva poziva, izvlačeći pojedine odredbe iz konteksta njenog cilja, utvrđenog u članu 1. stav 1: *„Ova Direktiva ima za cilj olakšati i potaknuti uvođenje elektroničkih komunikacionih mreža velike brzine promovišući zajedničko korištenje postojeće fizičke infrastrukture i omogućujući efikasnije postavljanje nove fizičke infrastrukture kako bi trošak uvođenja takvih mreža bio što niži.“*;

- da smisao Direktive sastoji se u promovisanju dijeljenja kompletne infrastrukture koja je već izgrađena između pojedinih pružaoca usluga, i to do te mjere da se na raspolaganje moraju staviti i sve ranije položene vodovodne, gasne i druge cijevi i kanalizacija, a sve u cilju višestrukog iskorištavanja i izbjegavanja stalnog prekopavanja i investiranja;

- da se u stavu 13. preambule Direktive ističe efikasnost u ponovnom korištenju postojeće fizičke infrastrukture za uvođenje elektroničkih komunikacionih mreža, posebno u područjima gdje ne postoje

odgovarajuće elektronske komunikacijske mreže ili gdje ne bi bilo ekonomski opravdano graditi novu fizičku infrastrukturu;

- da je evidentno da je Zahtjev Telemacha neosnovan obzirom da u stambeno-poslovnim kompleksu Zalik ne postoji ograničavanje izbora operatora telekomunikacija, jer stanari, kao suvlasnici nad zajedničkim dijelovima zgrade, imaju jedini ovlaštenje da nakon etažiranja nekretnine omoguće pristup bilo kojem operatoru, odnosno postavljanje mrežne infrastrukture, ukoliko konkretni operator ne želi koristiti postojeću;

- da su u tom smislu netačni navodi iz Zahtjeva, gdje Telemach, između ostalog, ističe kako je: „saglasnost investitora neophodna radi omogućavanja operatorima da postavje odgovarajuću infrastrukturu u zgradi, odnosno pružaju TK usluge kasnijim korisnicima" itd.;

- da pored navedenog, Telemach putem kompanije Total TV čije usluge prodaje kao povezano društvo, budući da su u vlasništvu istog pravnog subjekta, već u ovom trenutku ima mogućnost pružanja usluge distribucije TV, i to satelitskom tehnologijom tzv. DTH (direct to home), bez potrebe ugradnje bilo kakve infrastrukture unutar zgrade;

- da Podnosilac Zahtjeva navodi u napomeni broj 1. da je našao kako su određena regulatorna tijela utvrdila nezamjenjivost DTH tehnologije sa IPTV i CATV. Na ovom primjeru se najbolje pokazuje spremnost Podnosioca Zahtjeva na manipulisanje podacima;

- da ovakva ocjena regulatornih tijela je nesumnjivo oslonjena na analizu tržišta u konkretnoj zemlji, a ispravno bi bilo da je Podnosilac Zahtjeva analizirao praksu i drugih regulatornih tijela prije iznošenja stava o nezamjenjivosti tehnologija;

- da primjera radi, susjedna Republika Hrvatska, odnosno Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je u rješenju broj: 580-05-10-74-100 od 31. avgusta 2010. godine utvrdila drugačije, te je prostim pretraživanjem na Internetu moguće pronaći brojne primjere i jedne i druge tvrdnje. To upućuje na zaključak da je u cilju utvrđivanja ove činjenice neophodno analizirati elemente zamjenjivosti na osnovu podataka koji su relevantni u odnosu na BiH, u skladu sa pravilima konkurencijskog prava, a ne koristiti analogiju iz drugih predmeta izvlačeći ih iz konteksta datog činjeničnog stanja;

- da udio širokopojasnih korisnika koji koriste kablovsku infrastrukturu u BiH je u konstantnom porastu, što govori o raspoloživosti i dostupnosti kablovske infrastrukture i dodatno ide u prilog konkurentnosti tržišta u BiH, odnosno nepostojanju nikakve barijere za ulazak novih operatora na tržištu širokopojasnih usluga u BiH. Tržište veleprodajnog pristupa infrastrukturi (uključujući pristup novoizgrađenim zgradama) i veleprodajnog širokopojasnog pristupa je još uvijek neregulirano tržište u Bosni i Hercegovini;

- da relevantan materijalni propis koji se primjenjuje u sektoru izgradnje mreža u novim objektima je trenutno Zakon o stvarnim pravima i Zakon o obligacionim odnosima;

- da u skladu s tim, investitori shodno principima autonomije volje i slobode ugovaranja imaju puno pravo da odaberu da li će sami izgraditi određene građevinske elemente u objektu ili će to činiti u saradnji sa nekim drugim licem u vidu zajedničkog ulaganja. Nakon etažiranja objekta i prenosa vlasništva na stambenim jedinicama, po sili zakona, stanari postaju suvlasnici zajedničkih dijelova zgrade, čime dobijaju ovlaštenje da prostom većinom odluče da li će raditi nadogradnju i uvođenje dodatnih elemenata odnosno funkcionalnosti u zgradi, uključujući nove instalacije;

- da transponovanjem EU regulative u pozitivno zakonodavstvo Bosne u Hercegovine, koje je obavezujuće i izvjesno u predstojećem periodu, svi pružaoci TK usluga će po nediskriminirajućim uslovima moći pružati svoje usluge putem veleprodajnog najma infrastrukture u vlasništvu ili pod kontrolom drugih infrastrukturnih operatora, čime će biti do kraja dovedena liberalizacija maloprodajnog tržišta. S obzirom da je sama kućna instalacija po Zakonu o stvarnim pravima zajedničko vlasništvo etažnih vlasnika, još i prije faktičke primjene propisa *de lege ferenda*, Telemach ima mogućnost da vlastitom infrastrukturom uz saglasnost stanara dođe do objekta i svim zainteresiranim subjektima pruži svoje usluge;

- da stoga je navod Podnosioca Zahtjeva o tome da je njegov naknadni dolazak u zgradu u nezavidnom položaju zbog nadžbukne gradnje i dolaska poslije ostalih operatora, takav da nastoji prije svega prikriti specifičnu prirodu pravnog posla kod gradnje infrastrukture novoizgrađenih objekata. U svom podnesku Podnosilac Zahtjeva, izuzev iznošenja paušalnih i neosnovanih tvrdnji, nije ponudio niti jedan relevantan argument kojim dokazuje da su Babić i BH Telecom postigli takav vid dogovora koji je imao za cilj sprječavanje njegove kompanije u pružanju usluga stanarima u objektu u naselju Zalik, jer je taj cilj po prirodi stvari, a imajući u vidu stvarnopravna načela kojima se uređuje pitanje etažnog vlasništva i zajedničkih dijelova zgrada, nemoguće postići;

- da na kraju žele upozoriti na to da bi usvajanje Zahtjeva Telemacha u ovom postupku bilo potpuno suprotno cilju odgovarajuće regulative Evropske Komisije, te bi za posljedicu imalo obeshrabrenje ulaganja u visokokvalitetnu telekomunikacijsku mrežu, koje su svakako visokorizične i neizvjesne poslovne odluke;
- da je značajno napomenuti da se sam Podnosilac Zahtjeva u analognim poslovnim odnosima, kao navodni odnos Babić - BH Telecom, u ovom postupku ponaša potpuno identično, a pored toga na tržištu djeluje nelojalno, agresivno i suprotno principima zdrave konkurencije, te bi presedan i odluka u ovakvim pravnim stvarima u njegovu korist mogli izazvati niz novih kontrapostupaka pred Konkurencijskim vijećem protiv ovog subjekta, ukoliko je to izbor i način na koji isti želi da se bori na tržištu telekomunikacija u Bosni i Hercegovini;
- da sam Podnosilac Zahtjeva u tački 4.1.5. pretpostavlja mogućnost nepostojanja zabranjenog sporazuma između BH Telecoma i Babića, odnosno ističe da „*ukoliko i nije ugovoren zabranjeni sporazum u formi isključive kupovine i obaveze nekonkurisanja, svakako da postoji sporazum o bojkotu Telemacha, kao konkurentskog operatora*“, te da navedeni stav Podnosioca Zahtjeva dokazuje kako je i sam Podnosilac Zahtjeva svjestan nepostojanja zabranjenog sporazuma između BH Telecoma i Babića, te pokušava svoju situaciju pravno zaštititi putem uvođenja terminologije bojkota, a koja je u samom pravu konkurencije nepoznata i zakonski neprimjenjiva;
- da iz svega navedenog u Odgovoru zaključuju kako je Zahtjev Telemacha u potpunosti neosnovan i neutemeljen, te da ne dokazuje postojanje zabranjenog sporazuma između Babića i BH Telecoma.

BH Telecom je zatražio dana 16.06.2017.godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-17/17 uvid u spis, u cilju pripreme odgovora privrednog subjekta BH Telecom-a, koji im je odobren aktom broj: UP-03-26-3-011-18/17 od 19.06.2017. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća dana 05.07.2017. godine u 12,00 časova, o čemu je sačinjena službena zabilješka broj: : UP-03-26-3-011-22/17.

Također, privredni subjekt BH Telecom je zatražio dana 28.09.2017.godine podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-38/17 uvid u spis, koji im je odobren aktom broj: UP-03-26-3-011-40/17 od 03.10.2017. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća dana 11.10.2017. godine u 12,00 časova, o čemu je sačinjena službena zabilješka broj: UP-03-26-3-011-45/17.

Konkurencijsko vijeće je podneskom broj: UP-03-26-3-011-23/17 od 06.07.2017.godine dostavilo Telemach-u odgovore Babić-a i BH Telecom-a, podneskom broj: UP-03-26-3-011-24/17 od 06.07.2017.godine dostavljen je BH Telecom odgovor privrednom subjektu Babić, dok je podneskom broj: UP-03-26-3-011-25/17 od 06.07.2017.godine privrednom subjektu Babiću dostavljen odgovor privrednog subjekta BH Telecom-a.

Također, Konkurencijsko vijeće je poslalo Obavještenje privrednom subjektu Telemach podneskom broj: UP-03-26-3-011-26/17 od 26.07.2017.godine u vezi podataka koji su označili poslovnom tajnom te kao takve nisu dostavljeni suprotnim stranama, da se u tom slučaju suprotne strane o tome nisu izjasnile u svom odgovoru što znači da se u slučaju usmene rasprave (koja je obavezna u predmetima stranaka sa protivnim interesima) o tome neće raspravljati i ti djelovi neće biti relevantni za donošenje odluke u skladu sa članom 10. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16).

Privredni subjekt Telemach podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-28/17 od 21.08.2017.godine dostavio je očitovanje na odgovore Babića i BH Telecoma u kojem između ostalog navodi:

- da s obzirom na korespondenciju između privrednih subjekata Babić i BH Telecom, Babić je morao biti svjestan postojanja navedenog sporazuma, odnosno razloga sopstvenog odbijanja saradnje sa Telemach-om u pogledu predmetnog objekta, te jasno je da postoji poslovna saradnja kao i okvirni dogovor, te da su navodi Babića neistiniti;
- da skida oznaku poslovne tajne sa označenih podataka, kako bi se isti dostavili na očitovanje suprotnim stranama;

- da je na sastanku održanom između (...)** ispred Telemacha i (...)** ispred Babića, dana 3. jula 2017. godine, (...)** predložio da Telemach za pristup zgradi sa vlastitom infrastrukturom plati (...)** KM, kako je, prema njegovim navodima, platio BH Telecom;
- da je jasno da postoji sporazum između BH Telecoma i Babića, odnosno da je BH Telecom platio gore pomenutom za privilegovano postavljanje kablovsko- distributivne infrastrukture u predmetnom objektu u izgradnji;
- da posebno treba obratiti pažnju na navode Babića da je nezainteresovan da li će Telemach pružati usluge korisnicima ili neće, odnosno da smatra da nema razloga da Telemach ne pruža svoje usluge i u novoizgrađenom kompleksu, koji su direktno kontradiktorni citiranoj prethodnoj komunikaciji između navedenih strana po ovom pitanju, odnosno radnjama BH Telecom-a radi onemogućavanja konkurentskog pristupa predmetnoj infrastrukturi.
- da radi boljeg razumjevanja problematike, neophodno je pojašnjenje fizičke strukture predmetne zgrade i način postavljanja kablova BH Telecom-a., naime, instalacije BH Telecom-a u objektu „Zalik“ su integrisane u zidovima stanova, odnosno elektrokomunikacioni kablovi koje je postavio BH Telecom se instaliraju u zidove pri izgradnji i nalaze se u njima pri primopredaji stana vlasnicima (na osnovu sporazuma između BH Telecom-a i Babića);
- da konkurentski operatori, poput Telemach-a, mogu jedino (uz saglasnost investitora ili zajednice stanara) da postave vertikalni vod kroz zgradu, a ukoliko korisnici žele pristup usluzi (priključak na vertikalni vod), moraju postavljati posebne PVC kanaliće u haustorima i stanovima, gdje bi bili smješteni kablovi Telemacha do priključka u stanu;
- da alternativno, vlasnici stanova bi mogli da raspolažu kablovima koje je BH Telecom postavio u zidove, da se isključe sa mreže BH Telecoma i priključe na vertikalni vod konkurentskog operatora (naravno, pod uslovom da investitor ili zajednica stanara dozvole postavljanje konkurentskog vertikalnog voda);
- da BH Telecom aktivno onemogućava stanare da koriste svoje pravo vlasništva nad kablovskom infrastrukturom integriranom u zidove stanova čiji su vlasnici.
- da s jedne strane, značajnu barijeru pružanju telekomunikacionih usluga stanarima u novoizgrađenim objektima predstavljaju dodatni građevinski radovi (bušenje i montiranje) koje bi vlasnici stana morali da dozvole u novouseljenom stanu radi priključka na mrežu alternativnih operatora (pri čemu već postoji kablovska infrastruktura u zidovima stana), te saglasnost investitora, odnosno drugih vlasnika stanova radi dodatnih intervencija. Dodatno, praksa investitora da naplaćuju naknade za postavljanje infrastrukture i pristup stanovima u objektima u izgradnji bi značajno povećala troškove kablovskih operatora, odnosno neopravdano omogućila sticanje dodatnih prihoda investitorima na način koji prouzrokuje negativne efekte na konkurenciju na telekomunikacionom tržištu. S druge strane, s obzirom na dosadašnju praksu (izbjegavanja) interkonekcije sa alternativnim operatorima u izostanku propisane ponude od strane sektorskog regulatora, odnosno na dosadašnju praksu odbijanja zahtjeva vlasnika stanova da se „skinu“ sa njegove mreže, kojom BH Telecom narušava pravo svojine vlasnika stanova, jasno je da BH Telecom onemogućava da se priključni kablovi koje je postavio u zidove povežu sa konkurentskom vertikalom u objektu (bez obzira na pitanje vlasništva, odnosno upravljanja takvom infrastrukturom);
- da je tačno da investitor ima pravo da u skladu sa odobrenjem za građenje objekta objekat izgradi samostalno ili u saradnji sa privrednim subjektima koje sam odabere, jer je objekat u njegovom vlasništvu do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad pojedinačnim stambenim jedinicama;
- da je tačno da investitor koji gradi zgradu za vlastite potrebe nema obavezu omogućavanja pristupa različitim kablovskim operatorima (jer stanovi u takvoj zgradi nisu na tržištu, odnosno investitor samostalno donosi odluke o kupovini relevantnih telekomunikacionih usluga i ne utiče na odlučivanje trećih lica). Međutim, nesporno je da investitor zgrade namijenjene prodaji može značajno uticati na pružanje usluga vlasnicima stanova putem sporazuma sa pružaoocima usluga koji se realizuju tokom izgradnje, te da je u konkretnom slučaju, Babić omogućio privilegovano pružanje usluga jednom operatoru (BH Telecom-u);
- da je istina da vlasnici stana formalno mogu zatražiti priključak bilo kojeg pružaoca telekomunikacionih usluga. Međutim, defacto je netačno da vlasnici stanova mogu pod istim uslovima omogućiti pristup bilo kojem operatoru i da ne postoje posljedice po konkurenciju, jer su sporazumom u konkretnom slučaju Babić i BH Telecom omogućili privilegovan položaj za BH Telecom u odnosu na konkurentske operatore/pružaoce usluga.
- da je razlog zašto je BH Telecom zaključio sporazum sa Babićem (i platio prethodno navedeni iznos), odnosno povreda konkurencije u konkretnom slučaju jeste faktičko integrisanje kablova u zidove

stanova koji će se prenijeti na vlasnike stanova, te dogovor investitora (Babića) i samo jednog operatora radi postavljanja kablova kojima upravlja taj operator (BH Telecom) u zidove u fazi izgradnje, kako bi taj operator stekao privilegovan položaj u odnosu na svoje konkurente prije useljenja stanova, uz praksu onemogućavanja postavljanja alternativne kablovske infrastrukture, odnosno onemogućava priključak stanara na alternativnu infrastrukturu;

- da za priključak na uslugu BH Telecom-a, korisniku ne bi bili potrebni nikakvi dodatni radovi (s obzirom na postojeće kablove u zidu), dok bi za postavljanje infrastrukture alternativnog operatora:

- konkurentski operator morao da se posebno dogovori sa Babićem ili zajednicom stanara (u zavisnosti od momenta odvijanja dogovora) o postavljanju vertikalnog voda, što podrazumijeva komplikovani proces dobijanja saglasnosti za radove, radi interesovanja samo određenih stanara ; i

- vlasnik stana morao da prihvati dodatne i estetski neadekvatne radove na novouseljenom objektu, a alternativni operator da napravi značajne dodatne investicije u izgradnju priključka, koje su drugačije (veće) od onih koje je BH Telecom morao da snosi. Pri tom, naročito treba imati u vidu činjenicu da se ugovori o pružanju telekomunikacionih usluga stanarima uobičajeno zaključuju na dvije godine, čime se i pravno značajno ograničava pristup konkurentskih operatora korisnicima na određeni period po useljenju.

- da i kada bi se prihvatilo da postoji mogućnost da konkurentski operatori sekundarnu kablovsku infrastrukturu zakupljuju od BH Telecom-a, konkurentski operatori bi morali da snose dodatne troškove takvog zakupa, samo na osnovu sporazuma BH Telecom-a i Babića, koji nije dostupan drugim operatorima, a suprotno pravu vlasništva i namjerama samih vlasnika stanova. Dakle, efekti restriktivnog sporazuma, u smislu uvođenja barijera za pristup korisnicima, očigledni su u konkretnom slučaju;

- da privredni subjekt Babić (i drugi investitori koji eventualno primjenjuju isti model zabranjenih sporazuma sa jednim operatorom) i određeni telekomunikacioni operatori, izgradnjom integrisane kablovske distributivne mreže u zidovima objekta i naknadnim upravljanjem takvom mrežom, odnosno uskraćivanjem pristupa alternativnim operatorima, imaju na raspolaganju direktan mehanizam da spriječe, naruše ili ograniče tržišnu konkurenciju u pružanju telekomunikacionih usluga, na taj način što privilegovanjem jednog operatora postavljaju značajnu faktičku barijeru ulasku njegovim konkurentima. Činjenica da Babić gradi stanove za dalju prodaju ne znači da nije u mogućnosti da utiče na konkurenciju na nepovezanom tržištu, što je evidentno i iz činjenice da je ostvario dodatne prihode iz takvih aktivnosti. Sporazumom između Babića i BH Telecom-a se navedenom omogućio privilegovani pristup korisnicima u fazi izgradnje, odnosno ograničila konkurencija na relevantnim tržištima elektronskih komunikacija;

- da u tom smislu, ukoliko bi vlasnici stanova zaista mogli da raspolažu postavljenom sekundarnom kablovskom infrastrukturom u stanovima, te ukoliko bi mogli da se opredijele na čiju će se vertikalnu infrastrukturu priključiti (i ukoliko bi postavljanje vertikalne infrastrukture bilo slobodno svim operatorima, naročito u fazi izgradnje, dok nisu potrebne dodatne saglasnosti), ne bi bilo problema iz ugla propisa o konkurenciji. Operatori bi mogli postaviti svoju infrastrukturu u vertikalni zgrade i stanari bi mogli da promijene priključak na operatora, u zavisnosti od ponuđenih tržišnih uslova. Međutim, BH Telecom nije zaključio sporazum sa Babićem, niti postavio svoju infrastrukturu u izgradnji da bi korisnicima omogućio izbor operatora, već da bi imao privilegovan pristup stanovima;

- da suprotno navodima BH Telecoma, Podnosilac ima dokaze da je navedeni privredni subjekt u praksi direktno onemogućavao zainteresovane korisnike da preuzmu upravljanje nad sekundarnom kablovskom infrastrukturom integrisanom u zidove njihovih stanova, odnosno da slobodno raspolažu svojom imovinom i eventualno se opredijele za usluge konkurentskog operatora;

- da je jedna od korisnica u naselju „Nova Otoka“ (o situaciji u ovom naselju je Vijeće upoznato u prethodnom postupku) se obratila BH Telecomu za zahtjevom za odspajanje sa kablovske mreže operatora, te je BH Telecom izričito odbio da omogući vlasnici stana vršenje prava svojine, odnosno onemogućio joj je priključenje na uslugu drugih operatora;

- da suprotno navodima iz Izjašnjenja, jasno je da BH Telecom u praksi aktivno onemogućava korisnike da upravljaju sopstvenom imovinom, da nastoji da očuva privilegovani položaj koji je stekao na osnovu zabranjenih restriktivnih sporazuma, te da onemogućio, odnosno značajno oteža, konkurenciju u pristupu stanarima relevantnih objekata;

- da je naročito upitan pravni osnov upravljanja BH Telecom-a nad integrisanim kablovima, s obzirom na činjenicu da stanovi primopredajom postaju svojina vlasnika stana, zajedno sa svim pripadacima;

- da koliko je poznato Telemachu, vlasnici stanova zaključuju ugovor o kupoprodaji sa Babićem i, prije zaključivanja posebnog sporazuma o pružanju telekomunikacionih usluga sa BH Telecom-om, ni na koji način ne ograničavaju svoje pravo vlasništva nad stanovima (niti prihvataju da BH Telecom bude vlasnik kablova u zidovima koji im pripadaju). Dakle, vlasnici stanova su vlasnici i sekundarne kablovske

infrastrukture u okviru kupljenog stana, odnosno priključka. Shodno tome, nejasno je po kom osnovu uopšte BH Telecom odlučuje da upravlja integrisanom infrastrukturom ili onemogućava stanarima da izaberu operatora (ili se „skinu“ sa njegove mreže, koja je postavljena u zidove stana u vlasništvu korisnika), odnosno neophodno je da Vijeće jasno zauzme stav da integrisana infrastruktura u stanovima predstavlja svojину vlasnika stana, u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima i Zakonom o stvarnim pravima (na koje se sam BH Telecom poziva);

- da u tom smislu, Podnosilac nije ni u mogućnosti da zaključi bilo kakav sporazum sa BH Telecomom o iznajmljivanju postojeće sekundarne infrastrukture - s obzirom da BH Telecom nije vlasnik takve infrastrukture, već pojedinačni vlasnici stanova. BH Telecom, kao entitet koji faktički upravlja infrastrukturom, može jedino tehnički omogućiti vlasnicima stanova da svojom svojinom raspolazu u skladu sa svojim prohtjevima, ali ne može ih uslovljavati da kablove u zidovima vlastitih stanova isključivo koriste za pristup njegovim uslugama. Babić, kao investitor, može omogućiti telekomunikacionim operatorima da pristupe objektu i postave u konkretnoj zgradi kablovsku infrastrukturu u okviru vertikale, bez neopravdanog privilegovanja određenih operatora;

- da u pogledu odnosa sa Babićem, čak i ukoliko bi Podnosilac danas pristao na to da investitor može proizvoljno postavljati cijenu za postavljanje telekomunikacione infrastrukture u objekte u izgradnji i pristup budućim stanarima (što predstavlja sistemsku barijeru ulasku na tržište koju bi takvi investitori postavljali pred pružaoce usluga, a koja nije opravdana konkretnim aktivnostima investitora i kojom bi investitori ograničavali konkurenciju na tržištima na kojima sami nisu aktivni), ponovo je BH Telecom u konkretnoj situaciji nenadoknadivo privilegovan, s obzirom na prethodno navedene činjenice;

- da razmatranja BH Telecom-a o nereguliranosti tržišta pristupa infrastrukturi nisu relevantna za predmetni postupak. Nije sporno da pristup infrastrukturi novoizgrađenih objekata nije ex ante reguliran (u ovom trenutku) u Bosni i Hercegovini. To ne znači da BH Telecom može koristiti nedostatke zakonskog okvira iz oblasti elektronskih komunikacija za ograničavanje konkurencije na tržištu, što je utvrđeno u većem broju postupaka pred Vijećem;

- da u tom smislu, nedostatak ex ante regulative za predmetno pitanje ne znači da Vijeće ne treba da postupa; upravo naprotiv, Vijeće i mora da odluči u predmetnom postupku u okviru svojih ex post nadležnosti ispravljanja tržišnih anomalija, te takvim postupanjem ni na koji način ne bi prejudiciralo utvrđivanje budućeg zakonskog okvira iz oblasti elektronskih komunikacija. Navedeno je naročito slučaj jer se BH Telecom poziva na analize RAK-a pripremljene 2014. godine, a koje nikad nisu usvojene;

- da djeluje da prema BH Telecom-u, „efikasnost“ u tržišnom nadzoru nadležnih organa znači da ukoliko sektorski regulatori sporo usvajaju odgovarajući zakonski okvir, treba unedogled omogućiti sankcionisanje nezakonitog postupanja iz ugla propisa o konkurenciji;

- da nisu međutim do kraja tačni navodi BH Telecom-a da je ova oblast posebno neuređena. Nova Politika sektora telekomunikacija predmetno pitanje uređuje na sasvim suprotan način od onog koji promovira BH Telecom i izričito predviđa da investitori novih objekata moraju osigurati pristup svim zainteresovanim operatorima;

- da u pogledu navoda BH Telecom-a o zamjenljivosti DTH tehnologije sa kablovskom infrastrukturom i citiranja prakse određenih regulatornih tijela, Podnosilac će citirati prethodnu praksu samog Vijeća u predmetima ocjena koncentracija, gdje je Vijeće analiziralo relevantno tržište i jasno utvrdilo da DTH i kablovska televizija nisu zamjenljive. S obzirom da BH Telecom insistira da je referentna ocjena regulatornih tijela oslonjena na analizu tržišta u konkretnoj zemlji, a da je Vijeće u nekoliko predmeta već učinilo takvu analizu za tržište Bosne i Hercegovine, Podnosilac smatra da su dalja razmatranja zamjenljivosti DTH ponude sa kablovskom infrastrukturom suvišna. Činjenica da Podnosilac pruža i DTH uslugu korisnicima je irelevantna za predmetni slučaj i tržište pristupa kablovskoj infrastrukturi. DTH ponuda Podnosioca nije zamjenljiva sa relevantnim uslugama BH Telecom-a i ne utiče na procjenu efekata spornog sporazuma.

- da je paradoksalno da se BH Telecom u ovim okolnostima poziva na dopis RAK-a o slobodi pristupa novoizgrađenim stambeno-poslovnim objektima radi pružanja telekomunikacionih usluga;

- da u podnesku koji sam BH Telecom citira, RAK je upravo zauzeo stav da se predmetno postupanje Protivnih strana u ovom predmetu može smatrati narušavanjem konkurencije. Sam RAK navodi da uslijed nepostojanja posebnih pravila u sektorskoj regulativi, nije u mogućnosti da vodi postupak po predmetnom pitanju, te upućuje operatore na pokretanje odgovarajućih postupaka pred Vijećem. To je u konkretnom slučaju i učinjeno, radi zaštite prava operatora i formiranja jasne i ravnopravne prakse za sve učesnike na tržištu po predmetnom pitanju. U tom smislu, u potpunosti je nejasno zašto BH Telecom smatra da mu dostavljeni dopis ide u prilog, s obzirom na jasan stav sektorskog regulatora i činjenicu da Podnosilac upravo postupa po uputama sektorskog regulatora u konkretnom slučaju.

- da je činjenica da je predmetno pitanje prepoznato kao posebno osjetljivo u oblasti elektronskih komunikacija je jasna i iz nove Politike sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine (objavljena 23. juna 2017. godine), koja u tački 1.1 g) (Regulisanje i izgradnja EK infrastrukture) izričito predviđa da će zakonodavac u okviru svojih nadležnosti osigurati da objekti koji će se ubuduće graditi omogućavaju ulazak više operatora u isti stambeni ili poslovni objekat, što može podrazumijevati određivanje broja ulaza kablovske kanalizacije, razvodnih ormarića i obaveze gradnje unutrašnje kablovske kanalizacije (kanalića) u samom objektu;
- da navedena Politika predstavlja nedavno usvojeni generalni dokument koji postavlja strateške pravce razvoja, a koji tek treba da budu pretočeni u konkretne propise. Do usvajanja i primjene navedenih propisa, a u skladu i sa navodima samog RAK-a, na Vijeću je da praksom u pojedinačnim slučajevima omogućiti ostvarivanje slobodne tržišne konkurencije, odnosno onemogućiti zatvaranje tržišta sporazumima pojedinih operatora i investitora;
- da u tom pogledu, jasno je da tvrdnje BH Telecom-a o navodnoj neefikasnosti „dupliranja instalacija“ nisu opravdane, niti u skladu sa regulatornim okvirima i trendovima u predmetnoj oblasti. Radi postojanja konkurencije u pružanju usluga korisnicima (odnosno, infrastrukturnog pristupa), nije neophodno da svaki operator sa mrežnom dozvolom postavi svoju infrastrukturu, to ne bi bilo ekonomski isplativo, niti realno (što znači da operatori to ne bi ni radili, kao što je dobro poznato BH Telecom-u). Bilo bi dovoljno da investitor, na osnovu transparentnih, jasnih i opravdanih kriterija blagovremeno unaprijed, na osnovu infrastrukturnih mogućnosti zgrade, omogućiti operatorima da se kvalifikuju za postavljanje svoje mreže, ukoliko su zainteresovani. Međutim, BH Telecom smatra da je „ekonomičnije“ da se na osnovu „dugogodišnje uspješne poslovne saradnje i okvirnog dogovora“ privilegovani pristup omogućiti samo jednom operatoru. Prosto rečeno, BH Telecom se ne brine oko suvišnih i ekonomski neisplativih investicionih troškova na tržištu uopšte ili u odnosu na konkurentne operatore, već pokušava da očuva svoj privilegovani položaj;
- da je BH Telecom u podnesku Vijeću od 21. juna 2017. godine dostavio brojke o korisnicima u naselju Zalik koji se razlikuju od podataka koje je dostavio Podnosilac.
- da Podnosilac pretpostavlja da je BH Telecom pri obračunu koristio užu geografsku teritoriju (naselja Zalik). Naselje Zalik se u širem smislu proteže i iznad magistralnog puta (gornji dio Zalika), a moguće je da BH Telecom nije obuhvatio korisnike koji se nalaze ispod magistrale (do željezničke stanice). Međutim, Telemach smatra da različit obuhvat geografskog tržišta ne utiče značajnije na procjenu tržišne snage učesnika na svakom od relevantnih tržišta, niti efekata predmetne povrede konkurencije (naročito imajući njen značaj za opštu tržišnu praksu postavljanja kablovske infrastrukture u novoizgrađenim objektima);
- da s obzirom na insistiranje BH Telecom-a na zajedničkom korištenju postojeće fizičke infrastrukture i neisplativosti postavljanja paralelnih infrastruktura (suprotno Politici sektora elektronskih komunikacija), a imajući u vidu pravnu nesigurnost u pogledu svojine nad infrastrukturuom integrisanom u zidove stanova prije primopredaje vlasniku i ovlaštenja operatora nakon primopredaje, Podnosilac predlaže da Vijeće u konačnoj odluci naloži Protivnim stranama da u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“:
 - BH Telecom omogućiti vlasnicima stanova, bez bilo kakvih ograničenja, da iskoriste postavljenu sekundarnu kablovsku infrastrukturu u stanovima, do vertikalnog voda, odnosno da se odspoje sa njegovog priključka i priključe na infrastrukturu konkurentskih operatora, ukoliko to žele;
 - Babić omogućiti zainteresovanim operatorima da pristupe stambeno- poslovnom objektu „Zalik“, odnosno da bez naknade postave svoju kablovsku infrastrukturu u okviru navedenog stambeno-poslovnog objekta, uključujući u vertikalnom vodu.
- da podsjećanja radi, Podnosilac je u Zahtjevu tražio da Vijeće utvrdi da su Protivne strane zaključile zabranjeni sporazum, da im naloži da svoje ponašanje na tržištu usklade sa odredbama Zakona o konkurenciji, te da omogućiti priključak stambeno-poslovnog objekta „Zalik“ na telekomunikacionu mrežu svih zainteresovanih operatora pod fer i transparentnim uslovima;
- da imajući u vidu konkretnu infrastrukturu zgrade, odnosno nemogućnost da se postavi alternativni priključak stanovima bez dodatnih radova, činjenicu da telekomunikacioni kablovi predstavljaju svojину vlasnika stanova, odnosno da je investitor trenutno jedini ovlašten da omogućiti konkurentskim operatorima da pristupe zgradi, predložene mjere predstavljaju jedini način da se na relevantnom tržištu uspostavi efikasna konkurencija između telekomunikacionih operatora, odnosno ponište negativni efekti predmetnog restriktivnog sporazuma po konkurenciju.

Privredni subjekt Telemach je podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-29/17 od 23.08.2017. godine dostavio dodatne dokaze iz kojih se vidi da je poslovni subjekt BH Telecom u sličnoj situaciji, u naselju „Nova Otoka“ jednoj korisnici zabranio odspajanje sa kablovske mreže BH Telecoma i priključenje na drugog operatora (*Molba korisnice BH Telecoma za odspajanje od 07.08.2017. godine i e-mail odgovor BH Telecoma zainteresovanoj korisnici u naselju „Novci Otoka“ od 14. avgusta 2017. godine.*)

Dopisom privrednog subjekta Telemach broj: UP-03-26-3-011-28/17 od 21.08.2017.godine kojim je skinuta oznaka poslovne tajne sa određenih podataka, dostavljeni su privrednim subjektima BH Telecom aktom broj: UP-03-26-3-011-40/17 od 03.10.2017. godine i Babiću aktom broj: UP-03-26-3-011-41/17 od 03.10.2017. godine.

6. Usmena rasprava i dalji tok postupka

Budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, dana 04.10.2017. godine (pozivi dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj: UP-03-26-3-011-32/17, BH Telecom-u aktom broj: UP-03-26-3-011-31/17, i Babiću aktom broj: UP-03-26-3-011-33/17 od 18.09.2017. godine)

Usmena rasprava zakazana za dan 04.10.2017. godine na pismeni obrazloženi zahtjev privrednog subjekta Babić je odgođena, u skladu sa članom 39. stav (4) Zakona (podnesak broj: UP-03-26-3-011-34/17 zaprimljenim dana 22.09.2017 godine), te je Konkurencijsko vijeće zakazalo novu usmenu raspravu za dan 01.11.2017. godine (pozivi dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj: UP-03-26-3-011-36/17, BH Telecom-u aktom broj: UP-03-26-3-011-37/17, i Babiću aktom broj: UP-03-26-3-011-35/17 od 26.09.2017. godine), koja je odgođena na obrazloženi zahtjev Telemach-a broj: UP-03-26-3-011-39/17 od 02.10.2017. godine

Konkurencijsko vijeće zakazalo je novu usmenu raspravu za dan 06.11.2017. godine i obavjestilo stranke u postupku aktima broj: UP-03-26-3-011-42/17, UP-03-26-3-011-43/17 i UP-03-26-3-011-44/17 dana 10.10.2017. godine.

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća (Zapisnik broj: UP-03-26-3-011-46/17 od 06.11. 2017. godine), ispred Podnosioca zahtjeva prisustvovao je punomoćnik Nihad Sijerčić, advokat, ispred privrednog subjekta Babić punomoćnik dr. sc. Almir Gagula, advokat i ispred BH Telecoma punomoćnici Vahida Hodžić, Berina Avdić i Nihad Odobašić.

Podnosilac zahtjeva, i Protivne strane u postupku su ostali pri dosadašnjim iskazima, kao i dali dodatna pojašnjenja.

Podnosilac zahtjeva je u toku usmene rasprave predložio vještačenje na okolnosti davanja finansijskih i drugih oblika naknade od strane privrednog subjekta BH Telecoma za postavljanje infrastrukture u objektima Babić, te je na usmenoj raspravi u saglasnosti sa svim strankama u postupku odobreno da se izvrši finansijsko vještačenje na okolnosti upoređivanja finansijske ili druge naknade za postavljanje infrastrukture BH Telecoma i Telemacha u objekte privrednog subjekta Babić, te da stranke dostave odgovore na pitanja koja su im postavljena u toku usmene rasprave, kao i da se zakaže nova usmena rasprava nakon što se obavi vještačenje.

Stranke su dostavile tražene odgovore u ostavljenom roku i to: Podnosilac zahtjeva dopisom broj: UP-03-26-3-011-47/17 od 09.11.2017. godine, privredni subjekt Babić dopisom broj: UP-03-26-3-011-50/17 od 10.11.2017. godine i privredni subjekt BH Telecom dopisom broj: UP-03-26-3-011-48/17 od 09.11.2017. godine.

Konkurencijsko vijeće je dana 30.11.2017. godine donijelo Zaključak o vještačenju broj: UP-03-26-3-011-52/17 kojim se određuje Nedeljka Bilić, stalni sudski vještak ekonomske struke da izvrši vještačenje na gore utvrđene okolnosti, te da dostavi nalaz i mišljenje.

U dostavljenom nalazu i mišljenju stalnog sudskog vještaka zaprimljenim dana 15.01.2018. godine pod brojem: UP-03-26-3-011-64/17 utvrđeno je da privredni subjekt Babić u posmatranom periodu

01.01.2016. godine do 30.11.2017. godine nije imalo bilo kakvih transakcija sa društvima BH Telecom i Telemach koje su u vezi postavljanja infrastrukture u objektima društva Babić.

Dana 30.01.2018. godine Podnosilac zahtjeva je podneskom zaprimljenim pod brojem: : UP-03-26-3-011-68/17 dostavio očitovanje na nalaz/mišljenje sudskog vještaka.

Nova usmena rasprava zakazana je za dan 06.02.2018. godine u skladu sa članom 149. stav 2. Zakona o upravnom postupku, kao nastavak usmene rasprave održane dana 06.11.2017. godine (pozivi dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj: UP-03-26-3-011-65/17, BH Telecom-u aktom broj: UP-03-26-3-011-66/17, i Babiću aktom broj: UP-03-26-3-011-67/17 od 18.01.2018. godine.

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća dana 06.02.2018. godine (Zapisnik broj: UP-03-26-3-011-69/17 od 06.02.2018. godine), ispred Podnosioca zahtjeva prisustvovao je punomoćnik Nihad Sijerčić, advokat, ispred privrednog subjekta Babić punomoćnik dr. sc. Almir Gagula, advokat i ispred BH Telecoma punomoćnici Vahida Hodžić, Berina Avdić i Nihad Odobašić, na kojoj je saslušan i svjedok privrednog subjekta Telemach, te su se stranke dodatno izjasnile na činjenice i okolnosti o kojima se do sada nisu izjasnile, te dale završnu riječ u vezi predmetnog postupka.

7. Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja

Nakon provedene usmene rasprave, Konkurencijsko vijeće je imajući u vidu da se radi o osjetljivom tržištu, te da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Zaključkom broj: UP-03-26-3-011-51/17 od dana 30.11.2017. godine, produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca, u smislu člana 41. stav (2) Zakona.

8. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu stranke u postupku.

Kako bi razjasnilo određene činjenice i dokaze iznesene u postupku, a imajući u vidu i činjenicu kako je Regulatorna agencija za komunikacije BiH (RAK), nadležna za ex-ante regulaciju na relevantnom tržištu, Konkurencijsko vijeće uputilo joj je Zahtjev za informacijama broj: UP-03-26-3-011-27/17 dana 26.07.2017. godine.

Rak je dostavio tražene podatke i informacije, podneskom broj: UP-03-26-3-011-30/17 dana 12.09.2017. godine. U istom podnesku, navedeno je između ostalog da Zakonom o komunikacijama („Službeni glasnik BiH“, br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12) nije posebno uređeno pitanje prava i obaveza investitora stambeno-poslovnih objekata u pogledu obezbjeđenja pristupa za operatore telekomunikacija. Također, ni drugim propisima u Bosni i Hercegovini nije detaljnije propisano koji se mrežni kapaciteti i kablovska kanalizacija moraju obezbijediti do stambenog objekta i unutar njega, te na koji način se uređuju odnosi investitora zgrade i operatora javnih telekomunikacionih usluga.

Također, po pitanju uslova izgradnje telekomunikacionih mreža u zgradama, Zakonom o komunikacijama propisani su osnovni regulatorni principi, koji između ostalog uključuju: obezbjeđenja pristupa javnim telekomunikacijskim uslugama za sve korisnike, na transparentnom, objektivnom i nediskriminatorskom osnovu, koje operator telekomunikacija može osigurati uz razumnu dobit, zaštitu interesa svih korisnika telekomunikacionih usluga, u smislu dostupnosti tih usluga, kao i promociju pravične konkurencije u cilju ostvarenja maksimalne dobiti za korisnike u smislu izbora, cijene i kvaliteta usluga.

Stoga, prema mišljenju RAK-a, investitor ne bi trebao vršiti odabir jednog operatora koji će izgraditi infrastrukturu i pružati uslugu korisnicima. Odabir operatora ograničava izbor korisnika, te može uzrokovati sporove povodom narušavanja prava konkurencije i proteste drugih operatora, a investitor, kao donosilac odluke o odabiru, preuzeo bi na sebe sve posljedice neispravne odluke.

Nadalje smatraju da je adekvatan način rješavanja pomenutog pitanja taj da se telekomunikacijska mreža sa pripadajućom infrastrukturom i opremom unutar zgrade ili grupe zgrada, planira, projektuje, instalira i koristiti tako da omogućava svim operatorima pristup zgradama uz ravnopravne i nediskriminirajuće uslove i da se svim krajnjim korisnicima telekomunikacionih usluga u zgradama omogućava slobodan izbor operatora. Drugim riječima, potrebno je omogućiti da svaki operator koji dobije dozvolu za izgradnju mreže na datom području može slobodno pristupiti svakom objektu, odnosno krajnjem korisniku prema njegovom odabiru.

Ovi uslovi u skladu su sa Direktivom 2014/61/EU o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektronskih komunikacijskih mreža velikih brzina, koja se primjenjuje u zemljama članicama EU i koja bi u budućnosti trebala biti adekvatno transponovana u zakonski okvir Bosne i Hercegovine

9. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije relevantnih institucija, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, cijeneći pravna shvatanja i primjedbe iz Presude Suda BiH, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- da su privredni subjekti Telemach i BH Telecom telekomunikacione kompanije koja pružaju telekomunikacione usluge i to distribucija audio-vizuelnih sadržaja, pristup internetu i fiksna telefonija dok je privredni subjekt Babić - kompanija aktivna u oblastima visokogradnje, usluga i trgovine;
- da privredni subjekt Babić ne predstavlja konkurenta privrednim subjektima Telemach i BH Telecom, obzirom da ne djeluju na istom tržištu, odnosno da su Telemach i BH Telecom konkurenti;
- da svi aspekti vezani za pitanje izgradnje infrastrukture za pružanje telekomunikacionih usluga u novim objektima trenutno su regulisani Zakonom o stvarnim pravima i Zakonom o obligacionim odnosima;
- da investitor kao graditelj objekta ima pravo da, u skladu sa odobrenjem za građenje, objekat izgradi u potpunosti samostalno ili u saradnji sa privrednim subjektima koje sam odabere, jer je objekat u skladu sa Zakonom o stvarnim pravima u njegovom vlasništvu sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad pojedinim stambenim jedinicama;
- da prema članu 81. stav 6) Zakona o stvarnom pravu etažni vlasnici imaju pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine. U smislu ovog zakona zajednički dijelovi nekretnine su temelji, glavni zidovi, tavan, stepenice, hodnici, liftovi, električna, kanalizaciona, vodovodna i telefonska mreža i sl;
- da Zakon o stvarnim pravima predviđa da instalacija kablovskih i antenskih sistema, od razvodnika na ulazu u zgradu do razvodnika na ulazu u stan, predstavlja zajednički dio zgrade, o kojima se stara postavljeni upravitelj;
- da je infrastruktura u izgrađenim objektima kao i ostali dijelovi objekta investitora Babić u njihovom vlasništvu do trenutka etažiranja objekta i prodaje stanova;
- da vlasnici stanova nakon etažiranja imaju slobodu izbora operatora za pružanje telekomunikacionih usluga, s kojima zaključuju ugovore o korištenju istih (najčešće na 24 mjeseca);
- da su u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik jedine instalacije koje su urađene jesu instalacije optičkog kabla odnosno da postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće je pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatora;

- da BH Telecom ne može biti vlasnik optičke infrastrukture, već su vlasnici nakon etažiranja objekta etažni vlasnici;
- da u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić (u Jablanici, Konjicu, Sarajevo i Mostar) svoje usluge pružaju i Telemach i BH Telecom;
- da u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić (u Jablanici, Konjicu i Mostaru) instalisana je infrastruktura za pružanje telekomunikacionih usluga privrednog subjekta Telemach;
- da je privredni subjekt Telemach u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić isporučivao određene količine repromaterijala i opreme koja je ugrađivana u objekat bez naknade;
- prema podacima Telemach-a i BH Telecoma broj pretplatnika u naselju Zalik – Mostar za uslugu fiksne telefonije je Telemach ima 562 pretplatnika, BH Telecom ima 333 pretplatnika, za uslugu distribucije audio-vizuelnog medijskog sadržaja Telemach ima 1575 pretplatnika, BH Telecom 263 pretplatnika, dok za uslugu pružanja Interneta Telemach ima 1100 pretplatnika, dok BH Telecom ima 65 pretplatnika, odnosno da oba privredna subjekata pružaju svoje usluge na području naselja Zalik, Mostar;
- da je privredni subjekt Telemach dana 16.03.2017. godine uputio Zahtjev privrednom subjektu Babić u kojem nudi svoje usluge budućim stanarima, te traži od privrednog subjekta Babić da mu omogući da postavi svoju kablovsku infrastrukturu;
- da je privredni subjekt Babić dana 20.03.2017. godine uputio Odgovor privrednom subjektu Telemach u kojem ga obavještava da nije zainteresovan za saradnju jer imaju dugogodišnju saradnju sa BH Telecom-om, ali da privredni subjekt Telemach ima mogućnost da svoje usluge ponudi stanarima kada stanovi pređu u njihovo vlasništvo;
- da privredni subjekti Telemach i BH Telecom u slučajevima uspostavljanja saradnje sa investitorima zaključuju Ugovore o poslovno-tehničkoj saradnji o ugradnji njihove mrežne infrastrukture u stambeni objekat;
- da niti jedan od privrednih subjekata Telemach i BH Telecom ne iznajmljuju svoje mrežne infrastrukture drugim operatorima;
- da je na osnovu nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke utvrđeno da privredni subjekt Babić u posmatranom periodu 01.01.2016. godine do 30.11.2017. godine nije imao bilo kakvih transakcija sa društvima BH Telecom i Telemach koje su u vezi postavljanja infrastrukture u objektima društva Babić;
- da infrastrukturu koju gradi BHT koriste i oni sami, a imaju i interkonekcijske ponude koje su referentne i tu infrastrukturu daju u zakup alternativnim operatorima, daju usluge pristupa lokalnoj izdvojenoj petlji i uslugu zakupa vodova. To se radi putem javno objavljenih više ponuda;
- da je Regulatorna agencija za komunikacije između ostalog, dužna vršiti redovne analize tržišta u skladu sa Pravilom 54/2011 o analizi tržišta elektronskih komunikacija („Službeni glasnik BiH", broj 85/11) čiji je osnovni cilj utvrditi postoji li na određenom tržištu efektivna konkurencija ili na tom tržištu postoji jedan ili više operatora koji imaju značajnu ili zajedničku značajnu tržišnu snagu;
- da RAK svojim aktima, u Pravilu 54/2011, navodi kako Agencija: „utvrđuje relevantna tržišta koja su podložna prethodnoj (ex ante) regulaciji, provodi analizu tržišta, koje se sastoji od: određivanja relevantnog tržišta, ocjene efektivnosti konkurencije na tom tržištu i... utvrđuje postojanje operatora sa značajnom tržišnom snagom, te određuje regulatorne obaveze operatorima sa značajnom tržišnom snagom ako ne postoji efektivna konkurencija na analiziranom relevantnom tržištu...“;
- da između ostalog, infrastrukturu koju gradi BH Telecom koriste i oni sami, a imaju i interkonekcijske ponude koje su referentne i tu infrastrukturu mogu davati u zakup;

- da se te referentne ponude mogu davati samo alternativnim operatorima kakav je Telemach npr. BH Telecom ima važeću ponudu o izdvojenoj lokalnoj petlji, koja je javna i nediskriminatorna za sve i dostupna je alternativnim operatorima, iz razloga što je regulator za tri dominantna operatora nametnuo javno objavljivanje referentnih ponuda;
- da na osnovu tih ponuda svaki novi operator se preko BH Telecoma i njihove infrastrukture može povezati sa krajnjim korisnikom;
- da je pristup mreži i povezanost opremi u oblasti telekomunikacija regulisan Direktivom o pristupu 2002/19/EZ na osnovu koje je eksplicitno uređen način, subjekti i obaveze pristupa u cilju zaštite tržišne konkurencije (član 12. Direktive);
- da prema navodima RAK-a (podnesak broj: UP-03-26-3-011-30/17 dana 12.09.2017. godine) navodi se da Zakonom o komunikacijama nije posebno uređeno pitanje prava i obaveza investitora stambeno-poslovnih objekata u pogledu obezbjeđenja pristupa za operatore telekomunikacija. Također, ni drugim propisima u Bosni i Hercegovini nije detaljnije propisano koji se mrežni kapaciteti i kablovska kanalizacija moraju obezbijediti do stambenog objekta i unutar njega, te na koji način se uređuju odnosi investitora zgrade i operatora javnih telekomunikacionih usluga;
- da je tokom 2017. godine, stupila na snagu i nova „Politika sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017.-2021.“ usvojena od strane Vijeća ministara BiH koja će imati uticaj i na akte RAK-a, a koji u pravilu trebaju slijediti zacrtane ciljeve iz politike, kao i akcijskog plana za provođenje iste, te pronaći način ostvarivanja iste;
- da je u predmetnoj politici predviđeno da zakonodavne vlasti na svim administrativnim nivoima u okviru svojih nadležnosti bi trebalo osigurati da objekti koji će se ubuduće graditi omogućavaju ulazak više operatora u isti stambeni ili poslovni objekat, što može podrazumjevati određivanje broja ulaza kablovske kanalizacije, razvodnih ormarića i obaveze gradnje unutrašnje kablovske kanalizacije (kanalica) u samom objektu;

Članom 4. stav (1) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, a koji se odnose na:

b) Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;

d) Primjena različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;

U konkretnom slučaju Podnosilac zahtjeva navodi kako postoji zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, koji se sprovodi putem onemogućavanja pristupa infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga u stambeno-poslovnom objektu „Zalik“ u Mostaru u izgradnji, konkurentskim telekomunikacionim operatorima, na osnovu dogovora između investitora, odnosno vlasnika zgrade u izgradnji (Babić) sa jedne i BH Telecoma, sa druge strane, te da će imati negativne efekte na relevantnim tržištima vezanim za pružanje telekomunikacionih usluga krajnjim korisnicima (budućim stanarima).

Na osnovu dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tokom postupka, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurencijsko vijeće je, u ponovljenom postupku, razmatralo navedeni predmet i donijelo odluku da se Podnosilac u svom zahtjevu odbije, jer radnje koje se stavljaju na teret privrednom subjektu Babić i BH Telecom ne predstavljaju zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona.

U ovom postupku Konkurencijsko vijeće je prije svega izvršilo uvid u:

- Zakon o komunikacijama;

- Odluku o usvajanju Politike sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017.-2021. i Pravilo 54/2011
- Zakon o obligacionim odnosima i
- Zakon o stvarnim pravima .

Na osnovu uvida i analize svih činjenica i dokaza iznesenih u ovom postupku, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnosilac zahtjeva nije uspio dokazati da su Protivne strane odnosno privredni subjekt Babić i privredni subjekt BH Telecom, svojim postupanjem zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, u smislu ograničavanja i kontrole proizvodnje, tržišta tehničkog razvoja ili ulaganja, kao ni zabranjeni sporazumi iz člana 4. stav (1) tačka d) Zakona, u smislu primjene različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju.

Naime, kako bi se utvrdilo kršenje Zakona tj. postojanje zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona, potrebno je utvrditi da postupanje privrednog subjekta ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, te također utvrditi kako je tim sporazumom nastalo ograničavanje i kontrola proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, ili pak da su primijenjeni različiti uslovi za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju.

Naime, relevantan materijalni propis koji se primjenjuje u sektoru izgradnje mreža u novim objektima je trenutno Zakon o stvarnim pravima i Zakon o obligacionim odnosima kojim je propisano da investitor kao graditelj objekta ima pravo da, u skladu sa odobrenjem za građenje, objekat izgradi u potpunosti samostalno ili u saradnji sa privrednim subjektima koje sam odabere, jer je objekat u skladu sa Zakonom o stvarnim pravima u njegovom vlasništvu sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad pojedinim stambenim jedinicama, kada etažni vlasnici stiču pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine.

U toku 2017.godine usvojena je Politika sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017.-2021.“ od strane Vijeća ministara BiH kojom je predviđeno da zakonodavne vlasti na svim administrativnim nivoima u okviru svojih nadležnosti bi trebalo osigurati da objekti koji će se ubuduće graditi omogućavaju ulazak više operatora u isti stambeni ili poslovni objekat, što može podrazumjevati određivanje broja ulaza kablovske kanalizacije, razvodnih ormarića i obaveze gradnje unutrašnje kablovske kanalizacije (kanalica) u samom objektu. Dakle, predmetnom Politikom nisu obavezani operatori, već institucije za uređenje procedura kojima će biti regulisana navedena problematika.

U ovom postupku na osnovu izvršenog vještačenja, po prijedlogu Podnosioca zahtjeva, vještaka ekonomske struke gđe. Nedeljke Bilić, utvrđeno je na osnovu nalaza i mišljenja zaprimljenim dana 15.01.2018. godine pod brojem: UP-03-26-3-011-64/17 da privredni subjekt Babić u posmatranom periodu 01.01.2016. godine do 30.11.2017. godine nije imalo bilo kakvih transakcija sa društvima BH Telecom i Telemach koje su u vezi postavljanja infrastrukture u objektima društva Babić.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je infrastruktura za pružanje telekomunikacionih usluga u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik u vlasništvu investitora Babić, sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad stambenim jedinicama kada etažni vlasnici stiču pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine a time i pravo odabira operatora za pružanje telekomunikacionih usluga kao i da postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće je pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatora u navedenom objektu.

Također, u ovom postupku je utvrđeno da BH Telecom, nije vlasnik infrastrukture u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik, pa samim time nije mogao ni na koji način da spriječi Podnosioca zahtjeva u pružanju usluga u predmetnom objektu.

U ovom postupku neosporno je utvrđeno kako privredni subjekt Telemach, ima mogućnost pružanja usluga na isti način kao i privredni subjekt BH Telecom u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik, te da ne postoje pravne niti bilo koje druge prepreke za pružanje usluga korištenjem postojeće infrastrukture koja je u vlasništvu investitora u trenutku izgradnje objekata, a nakon etažiranja objekta u vlasništvu stanara objekta te imaju pravo odlučivanja prilikom izbora pružaoca navedenih usluga.

Također, Podnosilac zahtjeva smatra da relevantno tržište je tržište pružanja telekomunikacionih usluga krajnjim korisnicima (stanarima) na području naselja Zalik u Mostaru: distribucija audio-vizuelnih medijskih sadržaja, pristup Internetu i fiksna telefonija te da iako bi hipotetički bilo moguće izdvojiti posebno tržište pristupa infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga stambeno-poslovnim objektima, odnosno da pored predloženih relevantnih tržišta efekata sporazuma, djelovanje Protivnih Strana treba posmatrati cjelovito, odnosno efekti sporazuma su prevashodno usmjereni na maloprodajni nivo tržišta, dok je BH Telecom kao Protivna strana osporavala označavanje relevantnog geografskog tržišta na naselje Zalik.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je relevantno tržište ovog postupka tržište pristupa infrastrukturi novoizgrađenih objekata radi pružanja telekomunikacionih usluga na području Naselja Zalik, grada Mostara, uzimajući u obzir razloge podnošenja Zahtjeva za pokretanje postupka kao i činjenica da se predmetni novoizgrađeni objekat nalazi u naselju Zalik, Mostar, te odredilo da isti predstavlja relevantno tržište ovog postupka.

Tako, Podnosilac zahtjeva se u Zahtjevu poziva na predmet „Nova Otoka“ koji je Podnosilac pokrenuo pred Konkurencijskim vijećem protiv privrednih subjekata "Tibra - Pacific" d.o.o. Kiseljak, "Nova Otoka" d.o.o. Kiseljak, "BH Telecom" d.d. Sarajevo i "Logosoft" d.o.o. Sarajevo, koji je okončan donošenjem Zaključka o obustavljanju postupka broj: 04-26-3-030-30-II/16 od 08.05.2017. godine zbog odustajanja Podnosioca zahtjeva jer su razlozi zbog kojih je podnio Zahtjev otklonjeni, te isti nema pravni interes za dalje vođenje i učešće u predmetnom postupku.

Analizom predmetnog slučaja Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u ovom postupku, predmetni slučaj nije relevantan niti se može povući paralela prema podnesenom zahtjevu, kao i da Konkurencijsko vijeće u svakom pojedinačnom postupku pokrenutom po zahtjevu stranke donosi odluku cijeneći kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi činjenice i dokaze koji se odnose na predmetni postupak.

U vezi sa posljedicom navedenog postupanja, iz razloga što je utvrđeno da privredni subjekt Babić nije izričito ili prećutno dao privrednom subjektu BH Telecom isključivo pravo postavljanja infrastrukture za pružanje telekomunikacionih usluga u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik, Mostar odnosno zaključio sporazum o isključivoj kupovini, što bi za ostale privredne subjekte uključujući i Telemach imale negativne posljedice dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, nije se moglo niti utvrditi da je posljedica sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu u smislu člana 4. stav (1) tačka b) (ograničavanje i kontrolu tržišta i tehničkog razvoja) i tačka d) Zakona (primjena različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima).

Konkurencijsko vijeće posebno ukazuje na akt Regulatorne agencije za komunikacije BiH zaprimljenim pod brojem UP-03-26-3-011-30/17 dana 12.09.2017. godine, u kojem RAK navodi da u skladu sa Zakonom o komunikacijama nije posebno uređeno pitanje prava i obaveza investitora stambeno-poslovnih objekata u pogledu obezbjeđenja pristupa za operatore telekomunikacija. Također, ni drugim propisima u Bosni i Hercegovini nije detaljnije propisano koji se mrežni kapaciteti i kablovska kanalizacija moraju obezbijediti do stambenog objekta i unutar njega, te na koji način se uređuju odnosi investitora zgrade i operatora javnih telekomunikacionih usluga.

Navedeni stav RAK-a je od izuzetnog značaja za pravilno rješavanje ove pravne stvari, iz čega proizilazi da privredni subjekt Babić samostalno odlučuje kome će dati pravo pristupa infrastrukturi za pružanje telekomunikacionih usluga koja se nalazi u njegovom posjedu, te da nakon etažiranja objekta, odnosno sticanjem vlasništva stanari objekta imaju pravo odlučivanja prilikom izbora pružaoca navedenih usluga.

U vezi predmetne korespondencije između privrednog subjekta Babić i Telemach, kojim privredni subjekt Babić obavještava privredni subjekt Telemach da ne može udovoljiti njegovom zahtjevu za pristup infrastrukturi u stambeno – poslovnom objektu koji je u njegovom 100% vlasništvu, te da momentom kada kupci navedenih stanova steknu vlasništvo nad istim moći će samostalno da odlučuju po pitanju izbora i korištenja predmetnih usluga te da se može obratiti svakom od njih sa svojom ponudom, ne može se smatrati zabranjenim sporazumom u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona.

Naime, prema važećoj regulativi privredni subjekt Babić nije dužan davati infrastrukturu za pružanje telekomunikacionih usluga u objektu koji je u njegovom vlasništvu, što je već prethodno obrazloženo, te

ukoliko bi u ovom slučaju Konkurencijsko vijeće naložilo privrednom subjektu Babić da infrastrukturu u svom vlasništvu ustupi privrednom subjektu Telemach, značilo bi osporavanje prava na vlasništvo privrednom subjektu Babić.

Nadalje, i sam privredni subjekt Babić u predmetnoj korespondenciji poziva privredni subjekt Telemach da se sa svojom ponudom obrati svakom od kupaca navedenih stanova kad steknu vlasništvo nad istim, s obzirom da je u tom trenutku stambeno-poslovni objekat bio u fazi izgradnje, čime je data mogućnost Telemach-u da nudi svoje pakete usluga zainteresovanim licima kada postanu zakonski vlasnici navedenih stanova te samim time steknu i vlasništvo nad zajedničkim dijelovima u zgradi koji uključuje i navedenu infrastrukturu.

Upravo, radi slobode tržišne konkurencije, na neregulisanom tržištu jedan privredni subjekt, koji raspolaže i upravlja svojom infrastrukturom, te samo ukoliko postoji saglasnost volja, odnosno poslovni interes jedna i druga strana mogu zaključivati ugovore, kojima će omogućiti pristup navedenoj infrastrukturi, odnosno drugim subjektima na tržištu da se koriste njegovim vlasništvom.

U slučajevima sklapanja inicijalnih ugovora (uglavnom je riječ o Ugovorima o poslovno-tehničkoj saradnji) ili postizanja načelnih dogovora ne radi se o kategoriji sporazuma u smislu Zakona o konkurenciji, obzirom da isti nisu sklopljeni između privrednih subjekata, kao učesnika i konkurenata na tržištu, već o obligaciono-pravnim odnosima, na koje se u konkrentnom slučaju ne primjenjuje Zakon o konkurenciji i shodno tome, Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku nije utvrdilo postojanje obilježja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona.

Konkurencijsko vijeće je također kao odlučnu činjenicu utvrdilo da prema nalazima vještaka privredni subjekt Babić u posmatranom periodu 01.01.2016. godine do 30.11.2017. godine nije imalo bilo kakvih transakcija sa društvima BH Telecom i Telemach koje su u vezi postavljanja infrastrukture u objektima društva Babić, nasuprot tvrdnjama privrednog subjekta Telemach po čijem zahtjevu je vještačenje i obavljeno. Također je uzelo i obzir činjenicu da u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik jedine instalacije koje su urađene jesu instalacije optičkog kabla odnosno da postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće je pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma kao i drugih operatora, iz čega proizilazi da privredni subjekt Telemach može pružati svoje usluge nezavisno od drugih operatora, zainteresovanim licima koji su vlasnici stanova.

10. Presuda Suda Bosne i Hercegovine

Sud BiH je presudom broj: S1 3 U 034959 20 U od 06.09.2021 godine, rješenje Konkurencijskog vijeća broj: UP-03-26-3-011-89/17 od 23.01.2020. godine poništio i predmet vratio na ponovni postupak, te naložio Konkurencijskom vijeću da naknadi troškove spora Tužitelju u iznosu od 380,80 KM u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke.

U presudi broj: S1 3 U 034959 20 U od 06.09.2021 godine Sud BiH navodi da je ispitujući zakonitost rješenja u granicama odredbe člana 35. Zakona o upravnim sporovima (Sl. glasnik BiH, broj 19/02 do 74/10) donio ovakvu odluku s obzirom da je pravilnost pobijanog rješenja dovedena u pitanje tužbenim prigovorima i stanjem u spisu.

Naime, ispitujući zakonitost osporenog akta osnovno pitanje koje se postavilo pred Sud BiH jeste pravilnost pobijanog rješenja koja je dovedena u pitanje tužbenim prigovorima i stanjem u spisu. Između ostalog Sud BiH navodi da se Presuda temelji na zaključku Vijeća upravnog odjeljenja da je tuženi propustio dati obrazloženje da li je između privrednih subjekata „Babić“ d.o.o. Jablanica i BH Telecom d.d. Sarajevo postojao zabranjeni sporazum čiji je cilj bio da se BH Telecom-u d.d. Sarajevo, u fazi izgradnje objekta omogući da jedini postavi svoju infrastrukturu i dobije neopravdanu prednost u pristupu korisnicima usluga. Navedeno, posebno iz razloga jer je i sam privredni subjekt „Babić“ d.o.o. Jablanica u svom odgovoru na zahtjev tužitelja za priključenje na kablovski distributivni sistem u objektu, od 20.03.2017. godine naveo da nije u mogućnosti udovoljiti zahtjevu iz razloga što sa privrednim subjektom BH Telecom d.d. Sarajevo ima dugogodišnju poslovnu saradnju i okvirni dogovor koji obuhvata i predmetni stambeno-poslovni objekat.

Nadalje, sudsko vijeće ostaje kod ranijeg stava koji je sadržan u presudi broj SI 3 U 028294 18 U od 04.11.2019. godine, te zaključuje da tuženi u ponovnom postupku nije razmatralo pitanja na koja je ukazano presudom Suda BiH, odnosno nije utvrđivalo činjenicu da li između privrednih subjekata „Babić” d.o.o. Jablanica i BH Telecom d.d. Sarajevo postojao zabranjeni sporazum čiji je cilj bio da se BH Telecomu d.d. Sarajevo, u fazi izgradnje objekta omogući da jedini postavi svoju infrastrukturu i dobije neopravdanu prednost u pristupu korisnicima usluga.

Stoga, prema ocjeni Suda BiH ponovo osporeni akt na sva pitanja na koja je ovaj Sud ukazao presudom nije dao odgovore, niti je postupio u skladu sa uputama iz navedene presude pa obrazloženje akta nema odlučnih činjenica na osnovu kojih bi se mogla razmatrati pravilnost primjene materijalnog prava, što ukazuje na pogrešnu primjenu člana 200. ZUP-a. Iz navedenog slijedi, da je tuženi propustio da u postupku utvrdi sve relevantne činjenice za donošenje pravilnog i zakonitog rješenja, jer nije postupio po osnovnom načelu materijalne istine niti prema uputama iz presude Suda BiH.

Konačno, Sud BiH ukazuje na odredbu člana 62. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine kojom je propisano da kad Sud poništi konačni upravni akt protiv koga je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego što je poništen akt donesen.

Imajući u vidu naprijed navedeno Sud u obrazloženju Presude konstatuje da će tuženi u ponovnom postupku, pravilnom primjenom Zakona o konkurenciji, u skladu sa pravilima postupka ocijeniti osnovanost zahtjeva tužitelja, te donijeti pravilnu i zakonitu odluku.

11. Nastavak postupka u skladu sa presudom Suda BiH

Postupajući po presudi Suda BiH, Konkurencijsko vijeće se obratilo Podnosiocu zahtjeva, aktom broj: UP-03-26-3-011-101/17 od dana 16.09.2021. godine, kojim je traženo da se očituje na donesenu Presudu u roku od 8 (osam) dana kao i da dostavi podatke o bankovnom računu kako bi izvršili obavezu nadoknade troškova upravnog spora u iznosu od 380,80 KM, naloženih Presudom.

Podnosilac zahtjeva je u ostavljenom roku dostavio odgovor podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-103/17 od dana 29.09.2021. godine u kojem insistira da Vijeće postupi po Presudi i utvrdi postojanje zabranjenog sporazuma između Protivnih strana, kako je bilo naloženo presudom broj SI 3 U 028284 18 U od 04.11.2019. godine, te kako je naloženo i obavezujućim instrukcijama i pravnim shvatanjima iz nove Presude, te su također zatražili da se izvrši povrat na ime uplaćene administrativne takse, kao i povrat novčanih sredstava uplaćenih na ime troškova postupka privrednom subjektu Babić d.o.o. Jablanica.

Nadalje Podnosilac zahtjeva navodi da u odnosu na obavezujuće instrukcije i pravne stavove Suda BiH iz Presude, Podnosilac ističe da je i iz prethodne i iz ove Presude potpuno očigledno da Sud BiH smatra kako Protivne strane nemaju nikakve argumente kojima bi negirali navode iz Zahtjeva i svoju odgovornost za zaključenje i izvršenje zabranjenog sporazuma:

- da je iz Presude očigledno da Sud BiH dopis poslovnog subjekta Babić od 20.03.2017. godine smatra dokazom o postojanju zabranjenog sporazuma zaključenog sa ciljem narušavanja, sprečavanja i ograničavanja konkurencije na relevantnom tržištu (str. 3 Presude), te su očigledno neosnovani navodi Protivnih strana u kojima se isticalo da navodno nema dokaza na ove okolnosti;
- da Zakon ne zahtjeva postojanje pisanog zabranjenog sporazuma, nego su i prećutno usaglašene radnje strana sasvim dovoljne za utvrđenje postojanja zabranjenog sporazuma. U konkretnom slučaju postoje znatno jači dokazi od samog usaglašenog ponašanja koje je potpuno nesporno a to je jasno i izričito priznanje jedne od strana zabranjenog sporazuma da (usmeni) zabranjeni sporazum („okvirni dogovor”) sa ciljem isključenja Podnosioca sa tržišta postoji (dopis Babić od 20.03.2017. godine). Od priznanja stranaka u upravnim postupcima koji se vode pred Vijećem principu ne postoje jači dokazi, te je nejasno kako Protivne strane uopšte mogu osporavati zabranjeni sporazum kada je on već priznat od strane poslovnog subjekta Babić. Da su Protivne strane imale i za cilj i za posljedicu narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu, jasno je i iz

njihovih daljih usaglašenih radnji na kojima su istrajali sve dok su bili u prilici da utiču na konkurenciju na relevantnom tržištu;

- da svi drugi dokazi (uključujući isprave i saslušanja svjedoka) samo su dodatni dokazi na ove okolnosti, jer su navedene činjenice očigledne i jasne iz priznanja poslovnog subjekta Babić datog u dopisu od 20.03.2017. Ovi dokazi samo upotpunjuju nesporno dokazanu (priznatu) činjenicu o postojanju zabranjenog sporazuma kojim su Protivne strane namjeravale i uspjele da isključe konkurenciju — onemogućće stanarima predmetne zgrade da biraju operatera prilikom useljenja u zgradu;
- da isto su tako neosnovani i navodi BH Telecoma o navodnom nepostojanju posljedica po konkurenciju na relevantnom tržištu, kada se ima u vidu da Sud BiH u prethodnoj presudi zaključuje da „proizilazi da bi korisnici u navedenom objektu prilikom useljenja u njega morali zasnovati ugovore sa BH Telecomom jer drugih telekomunikacijskih operatera nije bilo u predmetnom objektu prilikom njegovog useljenja” (str. 4 presude broj SI 3 U 028284 18 U od 04. 11.2019. godine), kod kojih pravnih shvatanja je ostao i u novoj Presudi (str. 3), iz čega je jasno da Sud BiH te nesporne činjenice smatra dokazom o postojanju ovih posljedica. Ukoliko Vijeće bez obzira na ovo smatra potrebnim, može dalje utvrđivati ovu činjenicu u skladu sa načelom materijalne istine (npr. zahtjevom BH Telecomu da dostavi sve svoje korisničke ugovore zaključene sa korisnicima u ovoj zgradi, te uvidom u iste iz kojih će se vidjeti da je posljedica isključenja konkurencije nesporna), ali kako BH Telecom nikada nije niti osporio navode da je zaključio korisničke ugovore sa svim stanarima predmetne zgrade koje je izgradio poslovni subjekt Babić, to se ova činjenica ima smatrati nespornom i bez daljih dokaza koje Vijeće može zahtijevati od BH Telecoma, a nesporne činjenice nije potrebno dokazivati, posebno kada je očigledno i da je ovo stav Suda BiH, koji je jasan i na osnovu trenutnih dokaza, a za taj stav je Vijeće vezano u ponovljenom postupku, čak i ako se sa istim ne slaže;
- potpuno su irelevantna za ovaj postupak i sva razmatranja o sektorskim propisima i/ili o nedostatku istih (iako je neosnovan pokušaj poslovnog subjekta BH Telecom da sektorske propise tumači kao pravo da narušava konkurenciju na tržištu) i propisima iz oblasti prostornog uređenja, a kako je to jasno iz obrazloženja Presude;
- iz postupanja poslovnog subjekta BH Telecom je očigledno da se radi o ustaljenoj praksi zaključivanja zabranjenih sporazuma sa ciljem isključivanja konkurenata sa tržišta i ograničavanja, sprečavanja i narušavanja konkurencije (raniji primjeri sa zgradama Nova Otoka u Sarajevu, koji je također poznat Vijeću kroz ranije predmete), te je neophodno da Vijeće svojom odlukom utiče i na sprečavanje daljeg sličnog nezakonitog postupanja poslovnog subjekta BH Telecom izricanjem mjera u smislu člana 43. stav (3) Zakona;
- da u preostalom dijelu, Podnosilac upućuje Vijeće na navode koje je istakao u dosadašnjem toku postupka, a posebno na tužbu od 25.02.2020. godine (nalazi se u spisu), u kojoj su opovrgnuti svi navodi iz poništenih odluka. Navode Podnosioca Sud BiH je u cijelosti prihvatio kao osnovane. Podnosiocu je jasno da je Vijeće imalo drugačija shvatanja u pogledu ključnih pitanja za rješavanje ovog postupka u odnosu na Podnosioca, ali to u trenutnoj situaciji uopšte nije bitno, jer je Sud BiH dao izuzetno jasne i precizne instrukcije i pravna shvatanja Vijeću kako treba postupiti u ponovljenom postupku, a ta su shvatanja za Vijeće obavezujuća i mora ih primjeniti i ako se sa njima ne slaže, jer u protivnom čini tešku povredu službene dužnosti, te u tom smislu upućujemo na odgovarajuće upozorenje Suda BiH iz Presude (str. 3);
- da Podnosilac stoga poziva Vijeće da u zakonskom roku konačno postupi po Presudi i donese odluku kakva je u Zahtjevu predložena, a u protivnom će biti prinuđen da se obrati nadležnim organima za zaštitu svojih prava.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu dostavljenih podataka izvršilo uplatu troškova upravnog spora u iznosu od 380,80 KM u korist privrednog subjekta Telemach, čime je izvršilo nalog Suda BiH u predviđenom vremenskom roku, te postupajući po zahtjevu Telemacha donijelo Rješenje broj: UP-03-26-3-011-104/17 od dana 04.10.2021. godine o povratu troškova postupka i Rješenje broj: UP-03-26-3-011-111/17 od dana 11.10.2021. godine o povratu administrativne takse.

Konkurencijsko vijeće se dana 05.10.2021 godine obratilo i privrednom subjektu BH Telecom podneskom broj: UP-03-26-3-011-106/17 i privrednom subjektu Babić podneskom broj: UP-03-26-3-011-107/17 od kojih je traženo da se isto očituju na donesenu Presudu i na odgovor privrednog subjekta Telemach, te dostave određena pojašnjenja u roku od 8 (osam) dana.

Privredni subjekt Babić je podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-114/17 dana 13.10.2021 godine se izjasnio da ostaje kod svih navoda iznesenih u dosadašnjem toku postupka i činjenica iznesenih u ovom predmetu, te da ostaju kod zahtjeva za nadoknadu troškova postupka .

Nadalje ukazuju na činjenicu „da preduzeće Babić nema niti jedan potpisan ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji za naselje Zalik, Mostar sa BH Telecom-om“ – dopis broj:661-XXII/17 od 14.06.2017. godine, te da u fazi izgradnje objekta ovo preduzeće nije imalo zahtjeva budućih stanara da se omogući ulazak ma kojeg kablovskog operatera u zgradu.

Također navode da su predmetni stanovi prodati krajnjim kupcima, s tim da preduzeće nema informaciju, niti obavezu da posjeduje informaciju da li u predmetnoj zgradi postoji ili ne postoji predstavnik, s obzirom da je pitanje predstavnika stanara, njegove obaveze, ovlaštenja i odgovornosti regulisane su Zakonom o upravljanju i održavanju zajedničkih dijelova i uređaja u HNK, a provođenje Zakona je u ingerenciji kantonalnih i opštinskih, odnosno gradskih komunalnih inspektora, a ne investitora /izvođača/prodavca stambenih jedinica.

Privredni subjekt BH Telecom u dostavljenom podnesku zaprimljenom dana 19.10.2021. godine pod brojem: UP-03-26-3-011-115/17 navodi sljedeće:

- da BH Telecom - Direkcija Mostar nije nikada tražio od pravnog subjekta Babić d.o.o. Jablanica da bude isključivi kablovski operator u navedenom objektu;
- da BH Telecomu - Direkciji Mostar, nisu se obraćali drugi kablovski operatori za pružanje usluga u navedenoj zgradi (radi se o jednoj zgradi a ne više njih);
- da BH Telecom, Direkcija Mostar, nije zaključivao ugovore sa korisnicima prije useljenja u zgradu. Pojašnjenja radi, ugovor o pružanju usluga BH Telecom zaključuje se tek nakon evidentiranja zahtjeva korisnika/kupca za aktivaciju usluge, a realizacija zahtjeva i uključenje usluga slijedi nakon toga, nikako prije useljenja. BH Telecom nema u dokumentaciji ugovora koji su zaključeni prije useljenja, a samim tim niti zahtjeva za raskid;
- da imajući u vidu činjenicu da ugovori o korištenju usluga BH Telecoma nisu zaključivani prije useljenja, nije moglo ni biti zahtjeva za raskid istih po traženom osnovu;
- da ako je nakon zaključivanja Ugovora (poslije useljenja) i bilo zahtjeva za raskid istih (što je normalno i dešava se na svim područjima) radilo se ili o prestanku korištenja usluga, promjeni vlasništva, seobi i sl;
- da smatraju da je Konkurencijsko vijeće, kako je to i navedeno u Odluci bez sumnje utvrdilo: „da je infrastruktura za pružanje telekomunikacijskih usluga u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik investitora Babić, sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad stambenim jedinicama kada etažni vlasnici stiču pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine a time i pravo odabira operatora za pružanje telekomunikacijskih usluga kao i da je postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatora u navedenom objektu;
- da žele naročito naglasiti da se akt koji je upućen od strane Babić do.o. Jablanica, kao Odgovor na zahtjev Telemacha, od 20. 03. 2017. g. (dokazni prijedlog u spisu), ne odnosi na infrastrukturu, ne raspravlja o infrastrukturi, već o ponudi usluga, što se utvrđuje u stavu 3. tog akta, citiramo: 'Ono na šta želimo ovim putem skrenuti posebnu pozornost jeste činjenica da je predmetni objekat u fazi izgradnje, te da će kupci pojedinih jedinica u istom, momentom sticanja prava vlasništva, moći da samostalno odlučuju po pitanju izvora i korištenja predmetih usluga, te se tada možete obratiti svakom od njih sa svojom ponudom'.
- da BH Telecom smatra da Sud Bosne i Hercegovine nije pravilno odnosno nepotpuno je utvrdio činjenično stanje u ovoj pravnoj stvari. Naime, u obrazloženju Presude Suda BiH, navodi se da sudsko vijeće ostaje kod ranijeg stava koji je sadržan u presudi broj SI 3 U 028294 18 U od 04.11.2019. godine, te zaključuje da Konkurencijsko vijeće nije u ponovnom postupku razmatralo

pitanja na koja je ukazano presudom Suda BiH, odnosno, nije utvrđivalo činjenicu da li je između privrednih subjekata "Babić" d.o.o. Jablanica i BH Telecom d.d. Sarajevo postojao zabranjeni sporazum, čiji je cilj bio da se BH Telecomu, u fazi izgradnje objekat omogućiti da jedini postavi svoju infrastrukturu i dobije neopravdanu prednost u pristupu korisnicima usluga;

- da naglašavaju, BH Telecom je operator telekomunikacija, ali u konkretnom slučaju, infrastruktura nije izgrađena od strane BH Telecoma, niti je na bilo koji način BH Telecom finansijski učestvovao u izgradnji TK infrastrukture, što je i utvrđeno u dokaznom postupku;
- da u ovom postupku, po vještaku ekonomske struke gđe. Nedeljke Bilić utvrđeno je na temelju nalaza i mišljenja zaprimljenim dana 15.01.2018. godine pod brojem: UP-03-26-3-011-64/17 da privredni subjekt Babić u posmatranom razdoblju 01.01.2016. godine do 30.11.2017. godine nije imao bilo kakvih transakcija sa društvima BH Telecom i Telemach koje su u vezi postavljanja infrastrukture u objektima društva Babić.
- da takođe, u ovom postupku je utvrđeno da je izgrađena infrastruktura vlasništvo Babić d.o.o. Jablanica;
- da čini se zaista nevjerovatnim da Sud BiH nije pažljivo analizirao Obrazloženje pobijanog Rješenja, ili nije prepoznao utvrđene činjenice, iz kojih razloga citiramo dio Rješenja u ovoj pravnoj stvari gdje se definiše postojanje zabranjenog sporazuma" bez sumnje utvrđuje na strani 26. i da je, kako slijedi: "..... da svi aspekti vezani za pitanje izgradnje infrastrukture za pružanje telekomunikacijskih usluga u novim objektima trenutno su regulisani Zakonom o stvarnim pravima i Zakonom o obligacionim odnosima;
- da investitor kao graditelj objekta ima pravo da u skladu sa odobrenjem za građenje, objekat izgradi u potpunosti samostalno ili u saradnji sa privrednim subjektima koje sam odabere, objekat sukladno sa Zakonom o stvarnim pravima u njegovom vlasništvu sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad pojedinim stambenim jedinicama,;
- da prema članu 81. stav 6) Zakona o stvarnom pravu etažni vlasnici imaju pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine. U smislu ovog zakona zajednički dijelovi nekretnine su temelji, glavni zidovi, tavan, stepenice, hodnici, liftovi, električna, kanalizaciona, vodovodna i telefonska mreža i sl;
- da Zakon o stvarnim pravima predviđa da instalacija kablovskih i antenskih sistema, od razvodnika na ulazu u zgradu do razvodnika na ulazu u stan, predstavlja zajednički dio zgrade, o kojima se stara postavljeni upravitelj;
- da je infrastruktura u izgrađenim objektima kao i ostali dijelovi objekta investitora Babić u njihovom vlasništvu do trenutka etažiranja objekta i prodaje stanova;
- da su u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik jedine instalacije koje su urađene jesu instalacije optičkog kabela odnosno da postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće je pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatora;
- da BH Telecom ne može biti vlasnik optičke infrastrukture, već su vlasnici nakon etažiranja objekta etažni vlasnici;
- da u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić (u Jablanici, Konjicu, Sarajevo i Mostar) svoje usluge pružaju i Telemach i BH Telecom;
- da u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić (u Jablanici Konjicu i Mostar) instalirana je infrastruktura za pružanje telekomunikacijskih usluga privrednog subjekta Telemach;
- da je privredni subjekt Telemach u prethodno izgrađenim objektima investitora Babić isporučivao određene količine repromaterijala i opreme koja je ugrađivana u objekat bez naknade;
- da privredni subjekti Telemach i BH Telecom u slučajevima uspostavljanja saradnje sa investitorima zaključuju Ugovore o poslovno-tehničkoj suradnji o ugradnji njihove mrežne infrastrukture u stambeni objekat;
- da niti jedan od privrednih subjekata Telemach i BH Telecom ne iznajmljuju svoje mrežne infrastrukture drugim operatorima;
- da na osnovu dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tokom postupka, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurencijsko vijeće je, u ponovljenom postupku, razmatralo navedeni predmet i donijelo odluku da se Podnosilac u svom zahtjevu odbije, jer radnje koje se stavljaju na teret privrednom subjektu Babić i BH Telecom ne predstavljaju zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i d) Zakona

- da na osnovu uvida i analize svih činjenica i dokaza iznesenih u ovom postupku, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnosilac zahtjeva nije uspio dokazati da su Protivne strane odnosno privredni subjekti Babić i BH Telecom, svojim postupanjem zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, u smislu ograničavanja i kontrole proizvodnje, tržišta tehničkog razvitka ili ulaganja, kao ni zabranjeni sporazumi iz člana 4. stav (1) tačka d) Zakona, u smislu primjene različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- da smatraju da je Konkurencijsko vijeće, kako je to i navedeno u Odluci, bez sumnje utvrdilo: .."da je infrastruktura za pružanje telekomunikacijskih usluga u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik u vlasništvu investitora Babić, sve do momenta etažiranja i prenosa vlasništva nad stambenim jedinicama kada etažni vlasnici stiču pravo da koriste zajedničke dijelove nekretnine a time i pravo odabira operatora za pružanje telekomunikacijskih usluga kao i da postojećom infrastrukturom sa položenim optičkim kablom moguće pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatora u navedenom objektu. Također, u ovom postupku je utvrđeno da BH Telecom, nije vlasnik infrastrukture u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik, pa samim time nije mogao ni na koji način da spriječi Podnosioca zahtjeva u pružanju usluga u predmetnom objektu. U ovom postupku nesporno je utvrđeno kako privredni subjekat Telemach, ima mogućnost pružanja usluga na isti način kao i privredni subjekat BH Telecom u novoizgrađenom objektu u naselju Zalik, te da ne postoje pravne niti bilo koje druge prepreke za pružanje usluga korištenjem postojeće infrastrukture koja je u vlasništvu investitora u trenutku izgradnje objekata, a nakon etažiranja objekta u vlasništvu stanara objekta koji imaju pravo odlučivanja prilikom izbora pružaoca navedenih usluga.

Navedeno očitovanje privrednih subjekata BH Telecom i Babić aktom broj: UP-03-26-3-011-116/17 od 22.10.2021. godine dostavljeno je Podnosiocu zahtjeva na eventualno očitovanje u smislu relevantnosti iznesenih činjenica, na koji Podnosilac zahtjeva je dostavio odgovor aktom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-117/17 od dana 28.10.2021. godine i navode sljedeće:

- da Podnosilac u cijelosti ostaje kod svih navoda iznesenih u dosadašnjem toku postupka i izjašnjavanje stranaka o pravnim stavovima Suda BiH smatra bespredmetnim, jer su ti stavovi obavezujući za Vijeće bez obzira šta stranke misle o tome. Smatraju potpuno neprimjerenim da Vijeće četiri godine nakon što je postupak otvoren, potiče prepisku kojom se neprimjerenim uvredljivim komentarima (da se čini „zaista nevjerovatnim da Sud BiH nije pažljivo analizirao..." str. 2 podneska BH Telecoma) pokušava narušiti autoritet Suda BiH. Sud BiH je sve okolnosti pažljivo analizirao i to dva puta i zauzeo obavezujuća pravna shvatanja o kojima nema dalje rasprave, te ih Vijeće mora provesti. Vijeće ima obavezu uvažavati autoritet Suda BiH kroz sve svoje postupke i uticati na stranke da čine isto, a ne vođenjem postupka koji uključuje neprimjereni komentarisanje presuda Suda BiH poticati Protivne strane da dovode u pitanje autoritet Suda BiH;
- da Podnosilac insistira da Vijeće postupi po Presudi i utvrdi postojanje zabranjenog sporazuma između Protivnih strana: kako je bilo naloženo presudom broj SI 3 U 028284 18 U od 04.11.2019, godine, te kako je naloženo i obavezujućim instrukcijama i pravnih shvatanjima iz nove Presude;
- da su očigledno neosnovani pokušaji BH Telecoma da se dopis poslovnog subjekta Babić od 20.03.2017. godine (i to tek sada kada se postupak provodi po treći put) predstavi kao navodni odgovor na ponudu Podnosioca da pruža usluge poslovnom subjektu Babić (koje je navodno Babić želio koristiti ekskluzivno od BH Telecoma). Naime, taj je dopis predstavljao odgovor na četiri dana ranije dostavljeni zahtjev Podnosioca (dokaz br 5 dostavljen još uz Zahtjev) koji se odnosio na postavljanje infrastrukture radi pružanja usluga budućim stanarima. Nikakve usluge Podnosilac nije nudio poslovnom subjektu Babić, nego je zahtijevao da mu se omogući postavljanje neophodne infrastrukture za pružanje usluga krajnjim korisnicima, a Babić je upravo to odbio. Nikakvog poslovnog razloga za takvo odbijanje poslovni subjekt Babić nije imao, osim

zabranjenog sporazuma sa BH Telecom-om koji je i priznao predmetnim dopisom, što je Sud BiH jasno utvrdio u dvije prethodne presude;

- da taj stav Suda BiH o prirodi ovog dopisa je obavezujući za Vijeće i nikakve diskusije u vezi s ovim pitanjem ne mogu se dalje voditi pred Vijećem;
- da dokaz proveden po vještaku finansijske struke je irelevantan za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma jer okolnost da li je BH Telecom Babiću platio zaključenje zabranjenog sporazuma ili je Babić na to pristao iz nekog drugog motiva nije relevantna za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma. Taj dokaz je predlagan samo da bi se utvrdilo da li postoje otežavajuće okolnosti koje Vijeće treba uzeti u obzir kod odmjeravanja kazne;
- da također su netačni navodi Babić i BH Telecom da nije bilo korisnika koji su zahtijevali spajanje na usluge Podnosioca zahtjeva u predmetnoj nekretnini — uz podnesak Podnosioca zahtjeva od 18.04.2017. godine dostavljen je takav zahtjev korisnika (fizičko lice (...)**). Naravno da korisnici takve zahtjeve podnose operaterima, a ne građevinskim firmama. Navedeni korisnik nije mogao biti spojen na traženu uslugu upravo zbog zabranjenog sporazuma koji je predmet ovog postupka, a kojim je Podnosilac zahtjeva spriječen da pruža usluge korisnicima u predmetnoj zgradi;
- da svi ostali navodi Protivnih strana su već bili izneseni tokom ovog postupka, nisu prihvaćeni od Suda BiH, čija su pravna shvatanja obavezujuća; pa su samim tim irelevantni. Ipak, upućuju Vijeće na dosadašnje podneske, navode i podneske iz upravnih sporova za izjašnjenje na ranije iznesene stavove Protivnih strana, a kako iste iz razloga ekonomičnosti postupka ne bismo ponavljali;
- da povreda na koju se ovdje ukazuje je zabranjeni sporazum kojim se jedan konkurent sprečava da počne pružati uslugu. Pitanje da li se neki korisnik žalio na usluge BH Telecoma i kasnije pokušao raskinuti ugovor je odvojeno pitanje i eventualna dodatna povreda — ključno pitanje je da li je taj korisnik kada je useljavao u zgradu imao izbor, da li je postojao interes operatera (uključujući Telemach) da omogućuje korisnicima taj izbor ili je Babić svojim sporazumom sa BH Telecomom onemogućio korisniku da bilo šta biraju, što se upravo desilo u ovom predmetu. Takav sporazum je zabranjen, nije obuhvaćen grupnim izuzećima, a Protivne strane nisu ni pokretale postupak da ga pojedinačno izuzmu (niti bi najvjerovatnije mogle da ga pojedinačno izuzmu jer je po cilju i posljedici usmjeren na uništavanje konkurencije na štetu korisnika usluga);
- da konačno, Podnosilac mora skrenuti pažnju da su odbijanjem Vijeća da postupi po presudi Suda BiH broj SI 3 U 028284 18 U od 04.11.2019. godine, Podnosiocu su već uzrokovani nepotrebni dodatni troškovi, te se teško narušavaju prava Podnosioca na odlučivanje u razumnom roku zagarantovana Ustavom BiH i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U konkretnom slučaju se relativno jednostavan i činjenično nesporan Zahtjev rješava već duže od četiri godine, tokom kojih se Podnosilac već dva puta morao obraćati Sudu BiH za zaštitu svojih prava, što mu je nepotrebno stvaralo dodatne troškove i oduzimalo zaštitu na koju po Ustavu BiH, Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te svim propisima BiH ima pravo. Podnosilac stoga poziva Vijeće da u zakonskom roku konačno postupi po Presudi i donese odluku kakva je u Zahtjevu predložena, a u protivnom će biti prinuđen da se obrati nadležnim organima za zaštitu svojih svojih prava.

Konkurencijsko vijeće imajući u vidu sve navedeno, obratilo se privrednom subjektu Telemach aktom broj: UP-03-26-3-011-118/17 od 04.11.2021.godine sa upitom da li u naselju Zalik, u zgradi investitora Babić (koja je predmet ovog postupka) pružaju usluge stanarima i koje su to usluge i koliko imaju klijenata iz navedene zgrade.

Privredni subjekat Telemach je podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-120/17 dana 09.11.2021.godine dostavio odgovor u kojem navodi da je od strane privrednog subjekta Babić (a kako taj subjekat priznaje – prema sporazumu sa BH Telecom-om) spriječen da postavi svoju infrastrukturu (tzv. koaksijalne instalacije) u predmetni objekat prije useljenja istog, te su svi korisnici morali zaključiti ugovore sa BH Telecom-om prilikom useljenja i Podnosilac ne pruža usluge niti jednom korisniku u ovoj zgradi, iako je imao interes korisnika da im pruži uslugu, na koje okolnosti su Vijeću dostavljeni dokazi.

Nadalje navode, da je poznato da korisnički ugovori u industriji telekomunikacija se zaključuju na period od 24 mjeseca, te su korisnici na taj period vezani ugovorom sa BH Telecom-om. U navedenom objektu je u fazi izgradnje postavljena infrastruktura (tzv. bakarne parice) BH Telecom-a koja se zasniva na tehnologiji koju koristi ovaj operater a koja nije kompatibilna sa tehnologijom koju koristi Podnosilac zahtjeva, te bi Podnosilac morao postaviti svoju infrastrukturu u zgradu da mi mogao pružiti uslugu. Za takve radove bi morao dobiti saglasnost vijeća stanara, što je potpuno nerealno u situaciji kada su stanari uselili u novogradnju, te imaju legitiman razlog da u ovoj fazi odbiju zahtjev za izvođenje bilo kakvih građevinskih radova koji bi se izvodili u objektu koji je tek izgrađen. Zbog toga operateri i traže i očekuju postavljanje instalacija u fazi gradnje objekta, jer je to kasnije teško izvodivo. Stoga Podnosilac smatra da ove tehničke prepreke za stvaranje mogućnosti da pruža usluge korisnicima u predmetnom objektu predstavljaju otežavajuću okolnost koje Konkurencijsko vijeće mora cijeniti prilikom izricanja sankcija Protivnim stranama, s tim da je inicijalna povreda nastala samim (usmenim) zaključenjem zabranjenog sporazuma kojim su se BH Telecom i Babić sporazumjeli da Podnosioca spriječe da postavi svoju infrastrukturu u fazi gradnje ovog objekta i odbijanjem Babića da Podnosiocu dozvoli postavljanje infrastrukture u fazi izgradnje predmetnog objekta.

Slijedom svega gore navedenog, a u potpunosti uvažavajući pravno stajalište Suda BiH iz Presude, Konkurencijsko vijeće je ponovno analiziralo sadržinu Odgovora privrednog subjekta Babić od 20.03.2017. godine upućenog privrednom subjektu Telemach kao odgovor na njihov Zahtjev od 16.03.2017. godine te utvrdilo kako navedeni Odgovor nema elementa zabranjenog sporazuma (niti izričitog niti prećutnog) sklopljenog između privrednog subjekta Babić i BH Telecom iz člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona.

Naime, Zahtjev privrednog subjekta Telemach od 16.03.2017. godine Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da predstavlja Ponudu usluga koja je upućena investitoru odnosno vlasniku stambenog objekta „Zalik“ Mostar, te Odgovor od 20.03.2017. godine privrednog subjekta Babić predstavlja odbijanje navedene ponude, odnosno privredni subjekat Babić kao 100% vlasnik navedenog objekta nije zainteresovan za poslovnu saradnju sa privrednim subjektom Telemach, te upućuje privrednog subjekta Telemach da može kada stanovi pređu u vlasništvo stanara da navedene uslugu ponudi njima.

S obzirom da je u toku postupka utvrđeno da BH Telecom da nije vlasnik infrastrukture u pomenutom objektu, da nije utvrđeno da je bilo bilo kakvih novčanih transakcija između navedenih privrednih subjekata koji bi ukazivali na postojanje zabranjenog sporazuma, da nisu zaključivani ugovori sa stanarima u fazi izgradnje objekta, te da nije uslovljavao da bude jedini/isključivi pružalac usluga u predmetnom objektu, iz navedenog je evidentno da je investitor Babić samostalno donio odluku o izboru operatera koji će izgraditi infrastrukturu, te uputio Odgovor privrednom subjektu Telemach da nije zainteresovan za poslovnu saradnju.

U prilog navedenom je i činjenica da i sam privredni subjekat Telemach u svom odgovoru od 09.11.2021. godine navodi da se nije obraćao vijeću stanara/stanarima kao potencijalnim korisnicima sa ponudom svojih usluga nakon useljenja, iz čega proizilazi da uopšte nije ni zainteresovan da pruža navedenu uslugu u predmetnom objektu, te dokaz na koji ukazuje u smislu da je postojao interes korisnika da im pruži uslugu prije useljenja u zgradu a odnosi se na prijavu za usluge fizičkog lica M.B. od 14.04.2017 godine, Konkurencijsko vijeće nije uzelo kao relevantan dokaz, s obzirom da je Telemach navedene usluge nudio potencijalnom korisniku (navodeći razlog preseljenje) tek nakon što je dobio Odgovor privrednog subjekta Babić da nije zainteresovan za saradnju, te samim time doveo u zabludu i navedenog potencijalnog korisnika.

Također, tokom samog postupka (zapisnik za usmene rasprave) je konstatovano da postojećom infrastrukturuom sa položenim optičkim kablom moguće pružiti usluge i Telemacha i BH Telecoma i drugih operatera u navedenom objektu, te ne stoji tvrdnja privrednog subjekta Telemach da se nisu obraćali stanarima jer smatraju da bi bili odbijeni zbog potrebe izvođenja građevinskih radova.

Iz navedenog proizilazi da ne postoji nikakva barijera za djelovanje drugih mrežnih operatera, ukoliko postoji zainteresovanost kako stanara tako i samih operatera za pružanjem/korištenjem navedenih usluga.

Navedeno ponašanje privrednog subjekta Babić prema privrednom subjektu Telemach uzimajući u obzir činjenicu da je kao 100% vlasnik pomenutog objekta u fazi izgradnje samostalno i neovisno od drugih privrednih subjekata imao je pravo odlučivanja o svim pitanjima koji se odnose na predmetni objekat, kao i činjenica da privredni subjekat BH Telecom ni na koji način nije uslovljavao privrednog subjekta Babić usmislu da budu jedini operateri u predmetnom objektu, shodno tome navedeno ponašanje odnosno Odgovor privrednog subjekta Babić bi moglo jedino imati obilježje zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav 2. tačka b) i c) Zakona, a ne člana 4. stav 1. tačka b) i d).

Naime, članom 10. stav (1) Zakona propisano je da je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu, a članom 10. stav (2) propisano je da se zloupotreba dominantnog položaja posebno odnosi na: b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, c) primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj.

Zloupotrebom dominantnog položaja, pored kriterija propisanih u članu 10. Zakona, smatraju se i slučajevi propisani članom 9. stav 1. tačka h) Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja: odbijanje pristupa drugim privrednim subjektima, uz razumnu finansijsku naknadu, postrojenjima, opremi, prenosnoj mreži ili drugoj infrastrukturalnoj opremi, koja je u vlasništvu ili se koristi od privrednog subjekta u dominantnom položaju, ako drugi privredni subjekti nisu u mogućnosti iz pravnih i drugih razloga da djeluju na istom tržištu na kojem djeluje privredni subjekt koji ima dominantni položaj bez mogućnosti da zajednički koriste takvu opremu odnosno kapacitete, i ako privredni subjekt koji ima dominantni položaj ne dokaže da je takvo zajedničko korištenje neizvodivo iz operativnih, tehničkih ili drugih razloga ili da se od njih ne može tražiti takvo korištenje.

Konkurencijsko vijeće je jednako cijenilo i uzelo u obzir sve navode Podnosioca zahtjeva, zajedno sa pripadajućim dokazima pisane korespondencije, izjašnjenja svih stranaka u postupku ali nije moglo utvrditi da se radi o zabranjenom sporazumu između privrednih subjekata Babić i BH Telecom iz člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona, iz razloga što Odgovor od 20.03.2017. godine predstavlja jednostrani akt privrednog subjekta Babić kao investitora, koji bi mogao ukazivati na povredu odredbi člana 10. stav 2. tačka b) i c) Zakona, te samim time i snositi posljedice svog ponašanja, međutim ovaj organ je odlučivao u granicama Zahtjeva privrednog subjekta Telemach.

Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovoga Rješenja.

12. Troškovi postupka

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Prema članu 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izračuna ukupnih troškova postupka, uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku, i Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službene novine Federacije BiH“, br. 22/04 i 24/04) (u daljem tekstu: Tarifa).

U ponovljenom postupku Konkurencijsko vijeće je podneskom broj: UP-03-26-3-011-85/17 od 28.11.2019. godine pozvalo Podnosioca zahtjeva da se izjasni da li ostaje kod zahtjeva za troškove postupka u ukupnom iznosu od 5.648,40 KM sa uključenim iznosom PDV-a u skladu sa članom 104. istog Zakona.

Podnosilac zahtjeva je podneskom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-103/17 od 29.09.2021. godine se izjasnio da s obzirom da su vrijednost navedenog spora označili u iznosu od 20.000,00 KM (umanjen prihod za taj iznos) potražuju troškove u iznosu od 6.490,80 KM sa uključenim iznosom PDV-a te dodatno potražuju troškove u iznosu od 240,00 KM + PDV (akt broj: UP-03-26-3-011-117/17 od 28.10.2021. godine, tako da ukupni troškovi iznose 6.771,60 KM (sa uključenim PDV-om).

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev za naknadu troškova punomoćnika Podnosioca zahtjeva, obzirom da je Podnosilac zahtjeva predmetni postupak izazvao svojim djelovanjem i da je isti završen na njegovu štetu. Stoga, Podnosilac zahtjeva ne ostvaruje pravo na naknadu troškova u smislu člana 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku.

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

U ponovljenom postupku, privredni subjekt Babić dopisom zaprimljenim pod brojem: UP-03-26-3-011-114/17 od 13.10.2021. godine se izjasnio da ostaju kod navedenih troškova od 2.983,50 KM sa uključenim iznosom PDV-a, uvećanih za troškove koje eventualno nastanu u naknadnom vođenju postupka.

Naime, punomoćnik privrednog subjekta Babić d.o.o. Jablanica, advokat Almir Gagula, je na usmenoj raspravi održanoj dana 06.02.2018. godine je priložio uz zapisnik i troškovnik za pravno zastupanje u ukupnom iznosu od 2.983,50 KM sa uključenim iznosom PDV-a koja se sastoji od sljedećih troškova: 1) odgovor Konkurencijskom vijeću 22.06.2017. godine – 850,00 KM+PDV i 2) zastupanje na usmenoj raspravi pred Konkurencijskim vijećem dana 06.11.2018. godine 850,00 KM + PDV i 3) zastupanje na usmenoj raspravi pred Konkurencijskim vijećem dana 06.02.2018. godine 850,00 KM + PDV.

Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu Babić priznalo samo troškove zastupanja koji su bili nužni i opravdani u ovom postupku, pa je u skladu sa tarifnim brojem 18. i 33. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u Federaciji BiH, utvrdilo i priznalo slijedeće troškove: 1) odgovor Konkurencijskom vijeću 22.06.2017. godine u iznosu od 240,00 KM, 2) pristup i zastupanje na usmenoj raspravi pred Konkurencijskim vijećem dana 06.11.2017. godine u iznosu od 240,00 KM i 3) pristup i zastupanje na usmenoj raspravi pred Konkurencijskim vijećem dana 06.02.2018. godine u iznosu od 360,00 KM, što ukupno sa uračunatim PDV-om iznosi 982,80, KM.

Budući da se radi o nužnim i opravdanim troškovima, u smislu člana 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku, privredni subjekt Telemach na čiju je štetu postupak okončan, dužan je privrednom subjektu Babić nadoknaditi troškove nastale u postupku u iznosu od 982,80 KM.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva ovog Rješenja.

13. Administrativna taksa

Podnosilac Zahtjeva na ovo Rješenje u skladu sa članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik BiH“, broj 30/06, 18/11 i 75/18) je obavezan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosilac Prijave nakon izvršene uplate je dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac zahtjeva ne izvrši uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva ovog Rješenja.

14. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Predsjednik

Dr.sc. Amir Karalić